

TRANSPORT

ARBETAREN

Nr 5 2025

Kultur

Hyllning till
dem som tar
hand om oss

Avtal 2025 Hamn, kabin
och bevakning klara

Säkerhet Securitas anmäls
för kameraövervakning

Slamsugning Så sliter du
mindre på kroppen

Jag har kämpat!

Cindy Wannberg uppfyllde drömmen om
att köra lastbil – trots adhd-diagnosen

Mina Sidor på **transport.se**

Logga in för att ladda ner ditt kollektivavtal, kontrollera vilka utbildningar du har gått och säkerställ att dina uppgifter stämmer, såsom arbetsgivare och inkomst.



Scanna och kom
direkt till Mina Sidor

TILLSAMMANS HAR VI KRAFTEN ATT FÖRBÄTTRA



TRANSPORT ARBETAREN

Svenska Transportarbetare-
förbundets medlemstidning

POSTADRESS

Box 714, 101 33 Stockholm

BESÖKSADRESS

Olof Palmes gata 31, 5 tr.

HEMSIDA

www.transportarbetaren.se

PÅ OMSLAGET

Cindy Wannberg
Foto: Justina Öster

ANNONSER

AdSales Group AB,
Carl Truving
Tel: 073-590 25 32
E-post: carl@adsales.se

TRYCK

Stibo Complete,
Katrineholm 2025.
TS-kontrollerad upplaga: 53 700
Nästa nummer utkommer
den 28–29 augusti.

PRENUMERATION

250 kronor per år (10 utgåvor).
Adressändring:
Medlemmar kontaktar sin
lokalavdelning.
Icke medlemmar kan mejla
info@transportarbetaren.se.

REDAKTION

E-post: fornamn.efternamn@
transportarbetaren.se
Telefon: 010-480 30 00



**KRISTINA
SJÖBERG**
Chefredaktör/
ansvarig utgivare
010-480 33 01



**CHRISTINA
AHLUND**
Redigerare/stf
utgivare
010-480 33 05



**JOHN
ANTONSSON**
Reporter/
redigerare
010-480 33 06



**LILLY
HALLBERG**
Reporter
010-480 33 03



**JUSTINA
ÖSTER**
Reporter
010-480 33 04



SVERIGES TIDSKRIFTER
PUBLICISTER I SAMVERKAN

Ledare **Kristina Sjöberg**

Ta hand om varandra i sommar

”Tänk vad
mycket
rikare på
kunskap vi
alla skulle
vara om
vi delade
med oss av
vad vi vet
och kan till
varandra.”

Midsommar. Dans runt blomsterprydd
stång. *Små grodorna* och *Vi äro musik-
anter*. In och ut med maten allt efter
hur vädergudarna behagar uppföra sig.
Eller tillhör du gruppen som måste jobba
midsommarhelgen? Flera av Transports yrkesgrupper
har inte alltid möjlighet att fira midsommar med familj
och vänner. Förhoppningsvis ger arbetad tid extra i
plånboken. Som det ska göra på alla helgdagar. Villkoren
i kollektivavtalen styr upp det.

Sommar innebär också sommarlov. Och för många
unga också en första kontakt med arbetslivet. Har du
någon sommarjobbare på din arbetsplats? Ta väl hand
om dem. Det är mycket som pågår i tonårskroppar och
motoriken är inte alltid så väl utvecklad. Det är lätt hänt
att olyckor sker. Tillsammans kan vi försöka undvika
det. Din erfarenhet och kunskap är ovärderlig och något
som din unga arbetskamrat ännu inte fått. Det är något
fint du kan dela med dig av. Och det gäller inte bara till
unga sommarjobbare utan tänk vad mycket rikare på
kunskap vi alla skulle vara om vi delade med oss av
vad vi vet och kan till varandra.

SEMESTER. SOMMARSEMESTERN ÄR både lagstadgad
och framförhandlad enligt den svenska modellen.
Oavsett hur den kommit till så är det härligt att få
några veckors sammanhängande ledighet då landet
är som vackrast. Om man nu tycker om grönska
och blomsterprakt. Och värme. För en varm och fin
sommar hoppas jag det blir med mycket bad och
tid med familj och vänner.

Trafiken. Sommarledigheten ger också fler –
ibland ovana – förare ute på vägarna. Kanske med
husvagn på släp. Stressade yrkesförare och stressa-
de semesterfirare är en farlig kombination. Försök
behålla lugnet och förutse det oväntade. Folk gör
dumma grejer när de är trötta och stressade. Svänger
utan att blinka. Tvärbromsar och kör mot rött.
Cyklisterna iklädda självlysande lycra går jag inte
ens in på. Som yrkesförare med några år i yrket har
du nog sett allt. Visst skulle det vara härligt om den
här sommaren infriar Trafikverkets Nollvision?

Jag önskar dig en riktigt fin sommar! Berätta
för oss om du har något du vill att vi ska skriva
om. Smått som stort. Mejla till redaktionen@
transportarbetaren.se eller direkt till mig. ●

Kristina Sjöberg är chefredaktör för Transportarbetaren.



Nummer 5

- 3 **LEDARE KRISTINA SJÖBERG**
- 8 **ADHD I ARBETSLIVET**
Om arbetsgivare hade större kunskap och förståelse för människors olika behov skulle alla få bättre arbetsmiljö.
- 12 **KRÖNIKA ALEXANDRA EINERSTAM**
- 13 **ÖVERVAKAD**
Efter ett test med kameraövervakning i rondbilarna har ett trettiotal väktare anmält Securitas för brott mot GDPR.
- 14 **AVTAL 2025**
Flera av Transports 25 olika avtal är nu färdigförhandlade.
- 21 **KRÖNIKA DAVID ERICSSON**
- 22 **REPORTAGE**
Slambilsförarjobbet kan vara tungt och slitigt. På Ohlssons åkeri arbetar man aktivt för en god arbetsmiljö.
- 28 **MÖTET**
Tommy Sundvall flyttade norrut och tog jobb på mack-en. Nu har han belönats för sina teknade serier.
- 32 **TRUCK DRIVER FACE**
En bild på en lastbilsförares ansikte blev viral. Ena kinden var hårt väderangripen av solstrålningen.
- 38 **SNABBKOLL**
Jobbar du i midsommar? Så mycket tjänar du.
- 40 **TEKNIK & TRAFIK**
- 42 **KULTUR**
Omätbara insatser från hjältarna som jobbar i omsorgen.
- 44 **FRÅGA FACKET**
- 46 **MÅNADENS MEDLEM**
Therése Svenningsson, kontrollant på Landvetter, har sett så mycket i folks bagage att hon skulle kunna göra tv-programmet *Väsknytt*.
- 48 **MEDLEMSSIDOR**
- 51 **ORDFÖRANDEN HAR ORDET TOMMY WREETH**



FOTO: JUSTINA ÖSTER



FOTO: JENNIFER GORDON



ILLUSTRATION: MATTIAS KÄLL



FOTO: JOHN ANTONSSON



FOTO: JUSTINA ÖSTER

SAGT PÅ WEBBEN

Vi skrev om nya bevaknings- och säkerhetsavtalet:

”Tack för ett bra avtal! Allt har förbättrats förutom arbetstidsförkortningen. I nästa avtal höjer vi den! Ja, tiden är viktigare än pengar. Att få vara ledig med familjen är viktigt då man jobbar nätter och mister den tiden med familjemedlemmarna! Så det är klart att vi vill ha arbetstidsförkortningen kvar och inte bara det, vi vill förbättra den!”
MA

”Vårt natt-ob är totaluselt. Tror bara det är Hotell- och restaurangfackets ob som är sämre än bevakningsavtalets. Jag har snart jobbat 30 år i branschen och har samma erfarenhetstillägg som någon som jobbat i fem år. Hur tänkte man där? Mitt kompetentstillägg har legat på 2,50 kronor per arbetad timme sedan 2012. Varför höjs den inte varje år?”
Väktare

”Tillägget för bransch-erfarenhet ökar 100 procent, vilket naturligtvis kan benämnas som ”kraftigt”. I verkligheten är det ju bara tal om ytterligare en nästintill försumbar 100-lapp. Före skatt. Per månad. Så att man till exempel kan äta lunch ute en gång extra varannan löning...”
RA

POPULÄRT PÅ WEBBEN

... senaste månaden:

1. Arbetsgivarna planerar lockout av flygvärdar
2. Vad händer i förhandlingarna för bevakning och säkerhet?
3. Bevakningsavtalet är i lås

Debatt S-kongressen

Vi lyckades lyfta frågan om arbetstidsförkortning



Socialdemokraternas kongress hölls i Göteborg den 28 maj till den 1 juni. En kongress med 349 kongressombud, tre av dem från Transport.

Elva arbetsgrupper la där fram olika förslag vilket resulterat i 4 000 motioner och över 10 000 att-satser.

Motioner kopplat till alltifrån migrations-, kriminal-, skatt-, klimat-, skogs- och energipolitik, men givetvis också motioner inom områden som kanske känns viktigare för oss inom facken och våra medlemmar. Motioner om arbetsvillkor, pension och trygghet både i arbetslivet och i vardagen.

TOTALT ÖVER 500 konkreta mål och krav skulle hanteras. Tittar vi på den kanske mest infekterade frågan som berör oss inom LO, gällande arbetstidsförkortningen, fanns det ett tydligt motstånd till att driva frågan genom lagstiftning.

Under kongressen arbetade vi aktivt, tillsammans med kamrater från Byggnads, Handels och Kommunal, för att informera och få delegationerna att förstå det komplexa i

Delta i debatten

genom att mejla ditt debattinlägg till **redaktionen@transportarbetaren.se**. Skicka med ditt namn, befattning och en bild på dig själv.



JOAKIM BORG
Facklig-politiskt ansvarig, Transport avdelning 19 Norra Mälardalen.

frågan, varför vi helt enkelt behöver stöd från politiken.

ATT SÄGA ATT vi är nöjda med utgången är något som strider mot vårt dna i Transport. Men det vi har lyckats med är att få upp arbetstidsförkortning på dagordningen.

Vi har fått kongressen att fatta ett beslut som ligger i linje med LO:s kongressbeslut; att vi inom LO ska testa avtalsvägen, men om så krävs, ska partiet vara redo för lagstiftning.

Arbetstidsförkortning är en viktig fråga för oss inom arbetarkollektivet, då det i dag finns många som arbetar alldeles för mycket – och ännu fler som inte får tillräckligt med tid.

En arbetstidsförkortning på vår svenska arbetsmarknad skulle kunna skapa balans i denna fråga.

NU ÄR DET hög tid att vi inom Transport använder oss av vår facklig-politiska utbildning för att bli fler transportare, vilket är del av vår långsiktiga plan. Vi kan inte vänta tills valåret börjat, vi måste sätta i gång direkt.

Låt oss nu fortsätta vårt viktiga arbete för att få en regering och riksdag som driver arbetarvänlig politik, som skapar trygghet för vanligt folk från dag ett. ●



FOTO: SHUTTERSTOCK

”I dag finns många som arbetar alldeles för mycket – och ännu fler som inte får tillräckligt med tid.”

NYHET!
SUPER-STRETCH

**TOTAL
STRETCH**



INGA MELL ANHÄNDER!

– beställ dina arbetskläder direkt från Wexman Workwear

SOMMARPAKET
DU FÅR 17 PRODUKTER TOTALT!
Varje modell i valfri storlek
2 236:-

CERTIFIERADE VARSELKLÄDER FÖR ÅKERI,
TRANSPORT, GRÄV & ANLÄGGNING.



SERVICEBYXA VARSEL TOTAL STRETCH KLASS 1

Välj ett par.
Med eller utan
spikfickor

ALLROUND
GRIP



3-PACK HANDSKAR



PREMIUM TRUCKER CAP

KLASS 2



FUNCTIONAL T-SHIRT

ELASTIC
ERGO



BÄLTE

LOW CUT
ALLROUND



4-PACK TEKNIKSTRUMPOR



QUICK-DRY CONTRAST T-SHIRT



SHORTS KLASS 2

KLASS 3



FULL-ZIP SWEATSHIRT



2-PACK KALSONGER



HELA PAKETET PACKAS
I EN PRAKTISK BAG

**HIGH-VIS
PRO**
BY WEXMAN WORKWEAR

High-Vis Pro är vår kollektion med varselkläder. Här ligger tyngdpunkten på modern design, nya smarta funktioner och hög säkerhet. Plaggen är certifierade enligt EU-direktiv EN ISO 20471.

HÖGSTA TÄNKBARA KVALITÉ!

Samtliga produkter i detta erbjudande är av PREMIUM-kvalité. Innebär absolut högsta tänkbara krav på material, sömnad och funktioner. Knäfickor och armbågsförstärkningar av urstark Cordura, dragkedjor från YKK, mängder av sömnadsförstärkningar samt 2- & 3-nålsömmar på plaggens speciellt utsatta ställen är bara några exempel på detta kvalitetslöfte.

GARANTERAT LÄGST PRIS - HUR ÄR DET MÖJLIGT?

Vår affärsidé är unik i sin enkelhet. Allt från produktutveckling, design och tillverkning till lagerhållning och marknadsföring görs helt i vår egen regi. Försäljningen sker sedan direkt till dig som kund utan några som helst fördyrande mellanhänder.

En bättre affär
helt enkelt!

LOGGAT & KLART!

Vårt huvudkontor och lager ligger i Tidaholm. Här finns också ett tryckeri och en brodyrateljé. Innebär att du kan få dina kläder loggade och klara med antingen direktbrodyr, screentryck eller transfertryck.

WEXMAN AB / TIDAHOLM

ORDER Tel 0502 188 90 | order@wexman.se | www.wexman.se

WEXMAN WORKWEAR
TIDAHOLM SWEDEN
QUALITY & IMAGE SINCE 1994

Angivna priser exkl. moms gäller tillsvidare, dock längst till och med 2025-08-31. Reservation för slutförsäljning samt eventuella tryckfel.



”Det är bra om cheferna har lite extra koll på oss med diagnos så att vi inte kör på för hårt och går in i väggen”, säger Cindy Wannberg.

”Våga be om hjälp, fråga och säg ifrån”

Många vet vad adhd är, men *förstår* ändå inte vad det är. Man känner sig ensam och annorlunda, men vill man något ska man jobba för det, tycker Cindy Wannberg. Själv kämpade hon hårt för att uppnå sin dröm – att köra lastbil.

Text och foto JUSTINA ÖSTER

Det var stunderna i lastbils-hytten med morfar Stefan som väckte Cindys längtan dit. Nu är de kollegor på miljöbolaget Renova, där han jobbat i över 40 år.

– Morfar och min 65-åriga bästis Klonan är min trygghet på jobbet. Plus min lastbil, Larre. Trygghet är viktigt, att ha en förstående chef eller en nära kollega att alltid kunna gå eller ringa till, säger Cindy.

VI TRÄFFAS HEMMA hos mamma Jessica i villan i Floda, utanför Göteborg, som Cindy egentligen flyttat från för att bo med sambon Ville. Deras stora gemensamma passion är motocross.

Cindy vill berätta för att skapa förståelse och hjälpa andra med adhd, add, asperger och autism. Personer som liksom hon stretar på i skolan och arbetslivet, trots olika svårigheter.

Betoningen ligger på olika eftersom ingen med diagnos är den andra lik. Alla är individer.



CINDY WANNBERG

Jobb: Miljöarbetare och lastbilsförare, återvinning.

Bor: Floda i Lerums kommun utanför Göteborg.

Familj: Sambon Ville, hunden Bella, mamma, pappa och två bröder.

Diagnos: Stark adhd.

Råd: Be om hjälp, våga fråga och säg ifrån!

Fritiden: Kör motocross.

Diagnosen definierar dig inte, betonar hon.

– Innan jag började ta adhd-medicin var jag utåtriktad och glad ena dagen och tillbakadra-

gen nästa, fick knappt fram ett hej. Mitt humör växlade snabbt från skratt till att jag grät eller blev arg för att något gick fel. Mina känslor var extremt starka.

Att gå i affärer innebar att bombarderas av intryck. Cindy fick ont i magen och tvingades ibland rätta sig in på en toalett för att andas, vila, skölja ansiktet med vatten. På jobbet har toan också varit en tillflykt. Hon är känslig för ljud, ljus och dofter.

FÖRST ANDRA ÅRET på gymnasiet fick Cindy sin diagnos, tack vare en specialpedagog. Trots att mamma Jessica redan på BVC försökt uppmärksamma personalen på att dottern var annorlunda.

Adhd bland flickor var knappt uppmärksammat, så hela grundskolan blev knepig. Cindy hade massor av energi, svårt att sitta still och blev lätt distraherad. Hon hade inga bestämda vänner eller gäng utan ”sprang runt” bland olika.

Fakta om NPF

- NPF är en förkortning för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. De beror på hur hjärnan arbetar och fungerar.
 - Adhd och autism hör till de vanligaste diagnoserna. De liknar varandra och en person har ofta flera diagnoser.
 - Svårigheterna skiftar, såsom reglering av uppmärksamheten, låg impuls kontroll och aktivitetsnivå, liksom att spela med andra människor.
 - Personer kan också ha svårigheter med inläring och minne, att uttrycka sig i tal och skrift samt med sin motorik.
- Källa: Riksförbundet Attention

Var väldigt osäker och blev mobbad.

Att få diagnosen gav först lite av en chock. En känsla av skam.

– Ingen hade ju velat hjälpa mig under hela skoltiden fast vi ropat på hjälp, säger hon.

Mamma Jessica fyller i:

– Men kommer du ihåg att du sa: Då förstår jag att jag inte varit ”normal”, inte är som alla andra?

CINDY NICKAR MEDAN föräldrar-nas lilla chihuahua Kakan snor kring benen under bordet, på jakt efter en godis.

Cindy öser lovord över Motor-tekniska gymnasiet och sina bäge ”grymma” mentorer. Hon fick särskilt stöd redan innan diagnosutredningen var klar.

– Eftersom jag har svårt med inläring fick jag göra mycket praktiska grejer. De lärde mig så att jag förstod innan de gick vidare med nästa grej. Gjorde allt för att underlätta för mig.

Prov fick Cindy göra i eget rum med en lärare, för att inte bli stressad av allt och alla runt omkring.

För en transportlärare fick hon ta fem minuters paus efter varje kvart och skoltiden förlängdes med fyra månader.



Cindy Wannberg med kompisen Kakan. Hemma har hon sin franska bulldog Bella att gosa med.

”Våga be om hjälp, fråga och säg ifrån. Annars kan det gå så långt att man inte orkar leva till slut.”

ATT HITTA RÄTT spår för praktik var svårt, men morfar Stefan lotsade henne till Renova. Efter praktiken fick Cindy sommarjobb och fast tjänst. Hon kör återvinning, hämtar tidningar och kontospapper, älskar jobbet och lastbilen. Men. Att komma som enda tjej bland mestadels äldre män var tufft, liksom allt nytt hon skulle lära sig.

– Fast morfar hjälpte mig med allt. Har det varit en lång arbetsdag kan jag lägga mig i hans verkstad och vila. Min chef vet att när det blir för mycket behöver jag stänga av och gå undan. Är jag jätteledsen och stressad så tar hon mig åt sidan ett tag.

Nu har fem tjejer till anställts – och fått eget omklädningsrum.

ATT BERÄTTA ELLER inte om sin diagnos är en svår fråga. Berättar man riskerar man att dömas ut från början, resonerar Cindy. Så hon sa inget. Men andra gången hon valdes ut för slumpvis drogtest hade hon börjat ta sin adhd-medicin. Testet gav utslag, det var dags att berätta.

Cindy talar snabbt, beskriver omvälvningen som medicinerna inneburit, som att tabletterna hjälper hjärnan att koppla av och på. Får den att fungera ”normalt”. Hon blev en annan person och därför lite osäker. men på samma gång mer social.

– Jag vågade säga till arbetsledaren om något inte var rätt, blev mig själv.

MAMMA JESSICA UPPLEVER att förändringen gått så snabbt att Cindy inte hunnit med, mentalt. Läkaren varnade hen-

ne för att det kunde bli tufft, att hon hade mycket att bearbeta bakåt i tiden. Men Cindy körde på, brände all energi på att göra ett bra jobb, tills det tog stopp. Nu är hon sjukskriven för att hinna ikapp sig själv.

– Jag brukar messa chefen att jag saknar Larre, min lastbil, och min tur otroligt. I morgon ska jag dit och hälsa på henne och kollegorna, åka med i lastbilen.

LASTBILEN ÄR CINDYS kontor. Hon har ”pimpat” den med rosa glitter och namnskylt. Nu delar hon Larre med en kollega, men hoppas få en egen när hon kommer tillbaka. Allt ska vara på rätt plats.

– En adhd-hjärna planerar allt i förväg, som jag vill ha det fem dagar framåt. Om något ändras, som att nya körningar poppar in, blir det stressigt, kaos för mig. Det är bra om chefer till anställda med adhd ger återkoppling vid dagens slut. Många av oss jobbar så hårt för att få bekräftelse. Fråga hur vi mår, säg ”hej då” och ”vad bra du jobbade i dag”.

CINDY KAN ARBETA som fem hjärnor och fem personer, säger hon. Därför får chefen gärna ha lite extra koll, så att hon inte går in i väggen. Till andra med diagnoser råder hon:

– Våga be om hjälp, fråga och säg ifrån. Annars kan det gå så långt att man inte orkar leva till slut. Själv älskar jag mitt jobb och är otroligt bra på det jag gör! Den som verkligen vill köra lastbil ska satsa på det, diagnos eller inte spelar ingen roll. Jag klarade det, då kan andra också göra det. ●



FOTO: ATTENTION

Rätt stöd krävs

Arbetsliv. Fler och fler med adhd och autism, som asperger, kommer ut i arbetslivet. Att de inte får rätt stöd och anpassningar är ett stort slöseri med kompetens och leder till sjukskrivningar och ett stort personligt lidande, betonar Anki Sandberg.

Text Justina Öster

Hon är ordförande i Riksförbundet Attention, som organiserar personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). I förbundets senaste enkätundersökning från oktober 2024 svarade 680 medlemmar på frågor om sin arbetssituation.

– Att ha ett jobb är jätteviktigt, att klara sin egen försörjning, ha kollegor och få en plats i samhället, säger Anki Sandberg.

CIRKA TIO PROCENT av eleverna i den svenska skolan har NPF, uppger Attention. Hur många som arbetar är oklart, men det rör sig om en stor grupp som alla förlorar på att uteslängas från arbetsmarknaden, menar Sandberg.

Liksom tidigare visar förbundets nya studie att personer med exempelvis adhd och asperger har svårt att få och behålla ett jobb på dagens arbetsmarknad som kräver stresstålighet, flexibilitet och social kompetens.

Tre av tio tillfrågade svarar att deras arbetssituation inte är hållbar och fyra av tio är osäkra på om de kommer att orka med sitt arbete på längre sikt.

ANKI SANDBERG EFTERFRÅGAR mer kunskaper om funktionsnedsättningarna hos hr-anställda. Liksom att chefer och arbetskamrater är öppna och tar emot personer med NPF.

– Tydlig introduktion och arbetsledning är viktiga så att man vet vad som förväntas av en. Tydliga rutiner skapar också trygghet, liksom stöd ifall något händer så att man förstår varför det inte gick så bra.

Attention efterlyser även mer kunskaper om NPF inom facket. ●

Buss okej i ny upphandling

Servicetrafik. Förra våren drog Transportstyrelsen in trafikföretaget som körde skolskjutsar i Robertsfors. Det ledde till tidspress för kommunen, som är skyldig att ordna med skolskjuts, att genomföra en ny upphandling. Bara ett anbud kom in.

Robertsfors kommunstyrelse har nu, ett år senare, beslutat att inte teckna den automatiska förlängningen av skolskjutsavtalet. I stället kommer en ny upphandling att göras där alla fordonsslag ingår. Anledningen är det tilläggsavtal som tecknades med trafikföretaget och som gav klartecken för att även nyttja bussar eftersom antalet elever blev större än prognosen förutsagt.

Tilläggsavtalet har kritiserats av Konkurrensverket, vilket kommunen överklagat. Men också beslutat att genomföra en ny upphandling med ramavtal som alltså tillåter även bussar. ●



FOTO: LILLY HALLBERG

Fortsatta förhandlingar för gummi

Gummiverkstadsavtalet. Förhandlingarna för nytt kollektivavtal för anställda vid däckverkstäder återupptas veckan före midsommar, den 17 juni

Det tidigare avtalet löpte ut den sista mars i år. Transportarbetareförbundet och Motorbranschens Arbetsgivareförbund inledde förhandlingar i början av maj. Men på grund av arbetsgivarens sympatiåtgärd – då Transports varslat om konflikt på andra avtalsområden – ställdes de planerade förhandlingsdagarna för gummiavtalet i maj in. ●

Krönika Alexandra Einerstam

Välfärd ska inte vara en lyxvara

Nu har Tidöregeringen beslutat att försämra högkostnadsskyddet och mattan dras undan för dem som redan balanserar på ekonomins slaka lina. Från och med 1 juli 2025 höjs taket i högkostnadsskyddet från 2 900 till 3 800 kronor. Det innebär att jag och hundratusentals andra ska betala 900 kronor mer per år för våra mediciner. För dem som redan räknar varje krona, som kanske tvingas välja mellan mat och medicin, är det inte bara en siffra – det är en verklig, konkret oro som kryper in under huden.

Det är inte bara taket som höjs. I det första trappsteget ska vi nu betala 75 procent av läkemedelskostnaden, i stället för tidigare 50 procent. Redan innan frikortet slår in måste vi alltså lägga ut mer ur egen ficka. Patientorganisationer, pensionärsförbund och läkarkåren varnar alla för samma sak: när medicinerna blir för dyra väljer människor bort dem.

TIDÖREGERINGEN säger att förändringen är nödvändig för att säkra systemets långsiktiga finansiering – men när den som är sjuk tvingas avstå från behandling, när kroniska tillstånd förvärras, när fler hamnar på akuten för att de

”Redan innan frikortet slår in måste vi alltså lägga mer ur egen ficka.”

inte haft råd med sin medicin, då drabbas inte bara individen utan hela samhället. Priset är mänskligt lidande och ökade vårdkostnader.

STATENS KOSTNAD FÖR högkostnadsskyddet för läkemedel uppgår till cirka 6,1 miljarder kronor för 2025. Det är mycket pengar, men rutavdraget kostade staten cirka 7,5 miljarder kronor 2022. Gissa vilka som nyttjar rut? Det är hushåll med hög inkomst som står för en oproportionerligt stor del av avdragen.

Nästa år är det val till riksdagen. Jag vill att alla röstberättigade arbetare i Sverige ska veta att de borgerliga partierna är till för höginkomsttagare. Tidöpartierna kommer aldrig, aldrig, aldrig att vara på arbetarnas sida. Högern driver igenom skattesänkningar som gynnar de rikaste, prioriterar företagssägare och kapital framför vanliga löntagare och finansierar dessa skattesänkningar genom försämringar i välfärd och trygghetssystem.

DET ÄR NU vi måste resa oss, stå enade och visa att vi inte accepterar ett samhälle där de svagaste får betala priset för de starkastes förmåner. Välfärd ska inte vara en lyxvara – det är en rättighet värd att försvara. ●

Alexandra Einerstam är vaktare och skribent.



FOTO: SECURITAS



Securitasanställda har anmält företaget till Integritetsskyddsmyndigheten.

30-tal anställda anmäler Securitas för övervakning

Säkerhet. Ett 30-tal bevakningsanställda på Securitas har lämnat in anmälningar till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Bolagets kameror i rondbilarna är djupt kränkande, upplever de. IMY ska nu granska övervakningen för att se om den följer GDPR-reglerna.

Text Justina Öster

Hösten 2024 kallade bevakningsbolaget Securitas till förhandlingar vid Transports avdelningar i Örebro och Skövde-Borås. Bolaget presenterade ett försöksprojekt med kameraövervakning i bilarna som företaget tänkte påbörja i Örebro, Skövde/Skaraborg, Helsingborg och Märsta, utanför Stockholm.

FACKET PROTESTERADE MOT övervakningssystemet, som i realtid skulle registrera förarnas körbeteende och även riktas ut från bilarna. Det innebar ett allt för stort intrång i den personliga integriteten. Aktiv över-

vakning av anställda är heller inte tillåtet enligt lag, hävdade Transport. Med hänvisning till att kameran skulle registrera om någon rökte, talade i mobilen, körde för fort med mera.

Syftet med övervakningen var, enligt Transport, att minska skadorna på bilarna.

– Vad är övervakningssystemet till för, undrade vi. Det är bara om olyckan skulle

vara framme, sa ledningen. Men inte var det så roligt, man vill ju inte ha en kamera i ansiktet hela tiden när man kör, säger en vaktare som vill vara anonym.

DEN SOM VILL klaga på övervakning och misstänkta brott mot GDPR behöver själv anmäla det till IMY och Transport hjälpte medlemmarna att skicka in klagomålen. En central förhandling med begäran om att upphöra med övervakningen slutade i oenighet och Securitas

Regler för kameraövervakning

Verksamheter som kameraövervakar är skyldiga att följa reglerna i dataskyddsförordningen (GDPR) och kamera-bevakningslagen.

Den som vill kamerabevaka är skyldig att göra en intresseavvägning och avväga vad som väger tyngst, intresset av att övervaka eller den enskildes integritet.

Avvägningen ska dokumenteras och göras innan övervakningskameror sätts upp.

fortsatte sitt projekt fram till den 31 maj. Vid denna upplagas pressläggning finns uppgifter om att kamerorna ännu inte monterats ner i bilarna.

– Jag hoppas att Securitas får en redig knapp på näsan. Kamerorna ska bort! De drev oss till vansinne, tjöt och pep till och med om man tuggade tuggummi, säger en annan vaktare.

IMY kommer bara att granska hur kamerorna filmar inne i bilarna. Anmälningar har också gjorts till Säkerhetspolisen om kameror som riktar utåt och misstänks

filma skyddsobjekt. Securitas ska lämna sin redovisning till IMY senast den 10 juli. ”Vi välkomnar att IMY genomför granskningar, det är en viktig del i att säkerställa att vi som säkerhetsföretag upprätthåller ett starkt integritetsskydd”, mejlar företagets pressavdelning. Läs mer på transportarbetaren.se. ●

”Jag hoppas att Securitas får en redig knapp på näsan.”



FOTO: JOHN ANTONSSON

Fastslaget att Wolt har arbetsgivaransvar för arbetsmiljö.

Slutbesked: Wolt har arbetsmiljöansvar

Arbetsrätt. Högsta förvaltningsdomstolen prövar inte Wolts överklagan. Den tidigare domen står fast: Plattformsföretaget har arbetsmiljöansvar för matbuden.

Fallet började med att Arbetsmiljöverket krävde att Wolt skulle göra riskbedömningar. Men företaget menar att de inte är arbetsgivare och tog ärendet till domstol. Kammarrätten i Göteborg slog dock fast att Wolt visst är att betrakta som arbetsgivare. Den domen önskade företaget få prövat av Högsta förvaltningsdomstolen. Men den högsta instansen i rättskedjan har nu alltså sagt nej till prövning vilket betyder att Wolt blir skyldiga att följa arbetsmiljölagen som andra arbetsgivare. ●

Obehörig stoppad bland planen

Bevakning. Säkerhetspersonal på Arlanda upptäckte tidigt på morgonen söndagen den 25 maj en obehörig man i varselväst ute vid flygplanen. Mannen ska också, utan att ha lyckats, försökt att starta en bagagevagn. Mannen greps kort senare av polis som tillkallats och han är nu misstänkt för luftfartssabotage. Brottsrubriceringen är nu ändrad och mannen är åtalad för grovt olaga intrång.

Enligt polisens talesperson klickade säkerhetsorganisation på flygplatsen i gång och fungerade alldeles utmärkt. ●

6 600

av arbetskraftsinvandrarna från länder utanför EU/EES som folkbokförde sig för första gången i Sverige 2021 arbetade kvar 2022.

Källa: SCB

Löner för bensin-stationer klara

Bilvårdsanläggningar. Transport har kommit överens med arbetsgivarorganisationen Fremia om ett nytt kollektivavtal för anställda vid vissa bensin-stationer. Avtalet är tvåårigt och ger en sammanlagd löneökning för dem som får mest på 2300 kronor, fördelat på två år. Avtalet gäller från den 1 maj i år till och med den 30 april 2027. Det första året höjs lönerna med mellan 929 kr och 1225 kronor per månad, beroende på anställningstid. År två höjs lönerna med mellan 819 och 1080 kronor per månad. Löneökningen i avtalet är identisk med den i bensin- och garageavtalet, som Transport tecknade med Motorbranschens Arbetsgivareförbund knappt en månad tidigare. ●



FOTO: JOHN ANTONSSON

Höjda garantier i nytt Foodoraavtal

Foodoraavtalet. Transport och Foodora har kommit överens om nya villkor för cykel- och mopedbuden. Avtalet gäller från och med den 1 maj 2025 till och med den 30 april 2027. Den garanterade lönen höjs kraftigt vissa tider på dygnet, samtidigt som provisionsmodellen görs om. Ersättningen för utförd leverans sänks. Men samtidigt införs en ny distansersättning som buden får för leveransens sträcka. I det nya avtalet får buden fyra kronor per kilometer från upphämningsställe till kund. Tidigare fick buden enbart ersättning för sträcker över fyra kilometer. –Det känns bra, vi har fått med medlemmarnas avtalskrav om att höja ersättningen för dem som jobbar nätter och att ändra distansersättningar och distansmätning, säger Transports förhandlare Mats H Andersson. ●

Bevakningsavtalet är i lås

Bevakningsavtalet. Transport och Säkerhetsföretagen kom på måndagen den 2 juni överens om nytt, tvåårigt kollektivavtal för närmare 20 000 anställda inom bevakningsbranschen. Löneökningen blir sammanlagt upp till nästan 2 300 kronor, beroende på lönegrupp.

Text Lilly Hallberg

– Vi är så klart ändå aldrig nöjda, men tycker ändå att vi fått med en hel del av våra krav. Det är ett okej avtal som vi kan leva med, säger Transports Magnus Thelander, central ombudsman med ansvar för bevaknings- och säkerhetsavtalet.

DET NYA AVTALET gäller från den 1 juni i år till den 31 maj 2027. Under perioden höjs tariffönerna med upp till 7,41 procent inklusive tillägg för branscherfarenhet. Löneökningen görs i två steg: I år höjs lönen med upp

till 1 200 kronor för dem med tillägg för branscherfarenhet. År två höjs lönerna med upp till 1 082 kronor inkluderat tillägget för dem som jobbat minst fem år inom bevakningsbranschen.

PÅSLAGET FÖR branscherfarenhet höjs under avtalsperioden från 100 kronor per månad i två steg, i år till 200 kronor per månad och nästa år med ytterligare 100 kronor. Efter lönerevisionen 2026 blir påslaget för den som jobbat minst fem år i branschen alltså sammanlagt 300 kronor.

LÖNEÖKNINGEN, inkluderat påslaget för arbetstillägg, motsvarar höjningarna på upp till 3,9 procent vid första lönerevisionen och upp till 3,38 procent vid lönerevisionen 2026. Dessutom höjs ob-ersättning

och övriga siffersatta belopp i tariffen med 3,4 procent i år och med 2,9 procent nästa år, utöver höjningarna i tariffen och tillägget för branscherfarenhet.

När det gäller delpension har Transport i årets avtalsrörelse lyckats få med den i flera tidigare tecknade avtal.

Modellen för bevakningsavtalet är lik den i miljöarbetareavtalet och öppnar för möjlighet att gå ned i arbetstid i slutet av yrkeslivet.

För bevakningsavtalet gäller rätten att gå ned till som lägst 50 procent från 62 års ålder. Arbetsgivare med kollektivavtalet gör avsättningar på 0,1 procent av löneutrymmet från och med andra avtalsåret, 2026.

Avsättningarna till delpension görs från och med 18 år för dem som går på bevakningsavtalet. ●

”Det är ett okej avtal som vi kan leva med.”

Flygstrejk avblåst i sista sekund

Kabinavtalet. Det blev ingen kabinstrejk. För första gången någonsin har Transport och Svenska Flygbranschen tecknat ett preliminärt centralt kollektivavtal.

Text John Antonsson



Det nya preliminära avtalet gäller från och med den 1 maj 2025 till och med den 18 juni 2025. Avtalet är det första Transport tecknar för kabinpersonalen, efter att organisationsrätten tagits över från Unionen under våren 2025. Under tiden fram till den 18

juni 2025 är planen att de lokala klubbarna ska förhandla fram företagsspecifika uppgörelser. Det är i de lokala företagsbilagorna mycket av arbetsvillkoren för kabinpersonalen ligger.

I TIDIGARE AVTALS RÖRELSE har de företagsspecifika uppgörelserna förhandlats efter att det centrala avtalet under-tecknats. I praktiken har det inneburit att stora delar av arbetsvillkoren förhandlats fram av facket under fredsplikt. Men det är slut på det nu.

– Det svåraste att lösa var ett förhandlingssystem för de lokala företagsbilagorna. Där satt det väldigt hårt åt, och det

är därför den centrala överenskommelsen benämns som preliminär till den 18 juni, sa Transports förbundsordförande Tommy Wreeth när avtalet hade tecknats.

I SAMBAND MED den här tidningens pressläggning hade inga uppgörelser nåtts för fyra av bolagen. Därmed startade medling ledd av Göran Gräslund, tidigare generaldirektör på Datainspektionen, och Ronny Wenngren, tidigare förhandlingschef för Svenska Elektrikerförbundet.

MÅLET ÄR ATT ha avtalen klara runt midsommar. ●

FOTO: LILLY HALLBERG



Konfliktvästar i samband med att Transports Teslablockad inleddes. I år behövdes inga konfliktvästar.

Transport tog medlarbud och tecknade hamnavtal

Hamn- och stuveriavtalet. Konflikten mellan Transport och hamnbolagen ställdes in i sista minuten. Det efter att parterna accepterat medlarnas förslag.

Text John Antonsson

Den stora tvistefrågan i förhandlingarna rörde hur hamnbolagen ska få använda bemanningsföretag och hur de inhyrda ska schemaläggas.

UNDER TISDAGSKVÄLLEN den 20 maj accepterade bägge parter ett medlarbud.

I förhandlingsprotokollet konstaterar Transport och Sveriges Hamnar att användandet av bemanningsföretag skapat slitningar på vissa arbetsplatser. Facket och arbetsgivarna

enades bakom en skrivning där det står att ”när företag beställer bemanningstjänst ska vid utläggning av arbetstiden för de bemanningsanställda deras behov av planerbar arbetstid och fritid beaktas.”.

ÖVERENSKOMMELSEN ger också facket rätt att i efterhand följa upp hur de bemanningsanställda har schemalagts.

Transports avtalssekreterare Peter Winstén konstaterar att facket inte nådde hela vägen fram.

– Vi har kommit fram till en plan för hur de inhyrda ska schemaläggas och i vår överenskommelse framkommer det tydligt att det är inhyraren som har ansvar för scheman. Arbetsgivarna har tidigare velat

skylla problemen på bemanningsföretagen. Det kommer säkert att bli tvister om hur det ska tolkas, men det är en början till en förändring, säger Peter Winstén.

HAMN- OCH STUVERIAVTALET innehåller också avsättning till delpension, den första avsättningen görs 2026 och är 0,1 procent.

Stuveriarbetarnas löner höjs med 1185 kronor från och med den 1 maj 2025 och med 1 045 från och med den 1 maj 2026.

VSSA HAMNAR SÄTTER löner enligt systemet Dockside. På de hamnarna fördelas halva lönehöjningen enligt en lokal överenskommelse mellan facket och arbetsgivaren. ●

Nytt avtal för depå

Depå. I början av maj blev det nya depåavtalet klart. Depåavtalets löner höjs både i pottorna och i tarifferna. År ett höjs tarifferna med 483–676 kronor per månad och 592 kronor per månad fördelas i pottorna. År två höjs tarifferna med 425–596 kronor i månaden och 522 kronor per månad fördelas i pottorna. Förutom löneökningar innehåller avtalet också avsättning till delpension från och med 2026. ●



FOTO: JOHN ANTONSSON

Flygtankarnas nya löneavtal

Flygtankning. För flygtankarna höjs lönerna den 1 april 2025 med mellan 1134 och 1459 kronor i månaden. Från den 1 april 2026 höjs lönerna med 1001 till 1288 kronor i månaden. Exakt hur mycket lönen höjs avgörs av antal år i yrket och vilken ort man jobbar på. Övriga tillägg höjs med 6,3 procent över två år. Avtalet innehåller också påbörjad avsättning till delpension, den första avsättningen görs 2026. Arbetstidsförkortning för arbete mellan 22 och 06 växlas mot höjda ob-tillägg. ●

131 754

unga i Sverige mellan 16 och 29 år varken arbetade eller studerade i Sverige 2023.

Källa: MUCF

4 tycker till

Vad ska du göra i sommar?

Maria Larsson, biljettkontrollant, utanför Malmö:
– Ha tre veckors semester. Inte hundra procent bestämt vad jag ska göra, men kanske åka till Åland. Vi har släkt som flyttat dit. Eller göra något hemmavid. Jag har hus så det finns alltid något att pyssla med. Ska bara vara ledig och njuta av att vara ledig!



Joachim Falk, slam- och spolibilsförare, Skellefteå:
– Ta semester! Tillbringa all tid jag kan i stugan och fara till släktingar och hjälpa dem lite med bouppteckningar. Vid stugan håller jag på och planerar för gräsmatta, altan, pool och bastu, så jag får nog ta sonen till hjälp.



Linus Gustavsson, ordförande Transport Dalarna och väktare, Avesta:
– Jag kommer att spendera en vecka i Leksand på camping med familj och barn. Det blir två dagar på Leksand sommarland och eventuellt en tur till vattenfallet Njupeskärr.



Patrick Hörstam, stuveriarbetare Norrköpings hamn, Stavsjö:
– Det var en svår fråga, jag har inte bestämt mig riktigt än. Jag har skjutit på min semester. Men jag ska i alla fall försöka flyga paramotor, så mycket som möjligt i sommar!



Inhyrd krävde sin rätt – blev av med uppdraget

Bemanning. Transport och en bemanningsanställd stämde terminalbolaget Ceva för brott mot uthyrningslagen. Kort därpå avslutades inhyrningen av henne.

Text och foto John Antonsson

I april berättade Transportarbetaren om att Transport stämt logistikföretaget Ceva för brott mot bemanningslagen. Facket anser att en kvinna, som vi kan kalla för Stina, jobbat som inhyrd på Cevas terminal i Bruna under mer än 24 månader. Därmed har hon laglig rätt att få en tillsvidareanställning, alternativt fortsätta vara inhyrd och ersättas med ett belopp motsvarande två månadslöner. Ceva är av en annan uppfattning, och anser att Stina inte har kommit upp i 24 månader som inhyrd.

I slutet av april gick Stina på semester. När hon kom tillbaka i

början av maj nåddes hon av beskedet att Ceva valde att avsluta inhyrningen av just henne.

FÖRETAGET VILL INTE ställa upp på en telefonintervju men har lämnat en kort skriftlig kommentar. De skriver bland annat: ”Vi stödjer fullt ut föreningsrätten och varje medarbetares rätt att vara med i en fackförening, eller välja att inte vara det. Vår relation med Transport, som vi har kollektivavtal med, är god och samverkan med facket är en viktig del av den fortsatta utvecklingen av vår arbetsplats i Brunna.” Angående Stinas fall skriver de: ”I övrigt har vi inga ytterligare kommentarer, eftersom vi aldrig diskuterar enskilda ärenden publikt av hänsyn till personen det berör.”

Vi har pratat med Stina som fortfarande väntar på en förklaring om varför hon plötsligt kastats ut från den arbetsplats

hon varit på sedan 2020. Själv är Stina övertygad om att det är för att hon gått till facket, och stämt företaget i tingsrätten.

– Att jobba på terminal är tufft. Det är ett tungt jobb och jag har fått kämpa i flera år och har alltid uppfyllt produktionsmålen. För mig är det viktigt att jobba och inte leva på bidrag, säger hon.

I skrivande stund har hon inte placerats på nytt uppdrag och lever på garantilön och ser ett stort inkomstbortfall.

MIKAEL LADMAN är Transports lokalombedsman i Stockholm. Det är han som först fick Stinas ärende på sitt bord.

– Det är ganska uppenbart att de undviker henne nu när hon kräver sin rätt. Men hur vi kommer att agera vill jag inte uttala mig om just nu. Vi måste utvärdera situationen först, säger han. ●

Spetsutbildning för skyddsombud

Arbetsmiljö. En mentorsdag med regionala skyddsombudet är en chans till fördjupad kunskap för det egna uppdraget.

Text och foto Lilly Hallberg

Checklistor för riskbedömningar och skyddsronder, arbetsmiljölagen, känsliga frågor, ”krångliga” arbetsgivare och arbetsplatsbesök – mentorsfunktionen ger aktivt stöd åt de lokala skyddsombuden.

– I åkeribranschen är det ju inte jättelätt att få till en dag att ses eller åka till Torsby för att sitta med mig, säger lastbilschauffören Rickard Helin.

Han och Sven-Åke Spets, regionalt skyddsombud (RSO), träffas på Värmlandsavdelningens kontor i Karlstad för utbildningsdagen.

PÅ FRÅGAN VAD det är som lockar, och fick honom att ta förtroendeuppdraget, svarar Rickard Helin att det är ett engagemang för arbetsmiljö.

Ur olika aspekter.
– Alla ska trivas på jobbet. Och det är ett bra gäng på åkeriet nu.

HÄR INFLIKAR RSO Sven-Åke att många arbetsgivare, i likhet med Rickards åkare, stöttar och inser fördelarna med den kunskap fackets skyddsombud besitter.

– Jag släpper inte skyddsombuden sedan de blivit valda, säger Sven-Åke Spets.

DET KAN HANDLA om att vara behjälplig på olika vis, oftast via mejl. Den särskilda mentorsutbildningen har fått mycket positiv respons från olika håll.

Inom Transports Värmlandsavdelning finns i dag sammanlagt drygt 30 lokala skyddsombud ute på arbetsplatserna.

RSO Spets betonar vikten av kontinuerlig utbildning:

– Lagen kan ändras och det är viktigt att ha med sig under resans gång. ●



Arbetsmiljö i fokus. Lastbilschauffören och skyddsombudet Rickard Helin och regionala skyddsombudet Sven-Åke Spets på utbildningsdag i april.

DET ÄR DAGS ATT GÖRA ETT AKTIVT VAL

Om du väljer Folksam LO Pension som förvaltare av din tjänstepension ger du dig själv chansen till god avkastning, låga avgifter och placering av din pension i fonder med ansvarsfull förvaltning. Men det viktigaste är att du gjort ett aktivt val. Det känns skönt. Scanna koden för mer inspo!



VÄLJ EN SCHYSST PENSION!

FOLKSAM • LO PENSION

FOTO: JOHN ANTONSSON



Hallå där!
Tommy
Jonsson

...som får 2024 års pris från Europeiska arbetsmyndigheten (European labour authority) för sitt initiativ att sätta upp ett mobilt fackligt kontor i Jönköping.

Text Justina Öster

Du prisas för ditt ”exceptionella arbete och engagemang”. Hur känns det?

–Väldigt trevligt, första gången jag får en offentlig utmärkelse för mitt jobb. Projektet var ett samarbete med Jönköpings kommun och Transports Jönköpingsavdelning. De bekostade byggbaracken, uppvärmning och skyltarna vid Hyltena rastplats och jag var på plats och pratade med utländska chaufförer om deras rättigheter och skyldigheter.

Från vilka länder?

– Polen, Rumänien, många från Ukraina och Pakistan, Ryssland.

Finns kontoret kvar?

– Nej, projektet pågick i ett halvår. Jag kastade ur mig idén jag haft länge när jag var ute med två kommunalråd och en riksdagsman och visade hur utlandsförarna lever och tar sin veckovila på parkeringsplatser, fast det är olagligt. Lönedumpning och olagliga ackordslöner fortsätter, trots EU:s mobilitetspaket med nya regler. Företagen hittar nya sätt att runda dem. ●

Taxiföretag stoppat
– levde inte upp till avtal

Servicetrafik. Felaktiga löner och synen på avtalade villkor fick facket att reagera. Nu har Region Gävleborg avslutat avtalet med ett av trafikföretagen som vunnit upphandling av skolskjutsar, sjukresor och färdtjänst.

Text och foto Lilly Hallberg

I mitten av juni var det slutkört för Mentrum AB, ett av omkring 25 företag som kört servicetrafik i Gävleborg län sedan de senaste åren.

MED EN MÅNADS varsel sa regionens kollektivtrafikmyndighet, X-trafik, upp avtalet. Trafikföretaget levde inte upp till de arbetsrättsliga villkoren. X-trafiks ramavtal bygger på Transports taxiföraravtal när det gäller lön, arbetstid och semester.

– Det var ett av de företag som lagt ett riktigt lågt bud. Men med det priset fungerar det inte. Jag har haft kontakt med medlemmar och sett att företaget inte betalar rätt lön, säger Niclas Sandström, ombudsman på Gävleavdelningen.

Han har också haft kontakt

med vd:n för företaget, som avslöt sig till Biltrafikens Arbetsgivareförbund i februari i år.

– Jag förklarade för honom att han inte följer villkoren i kollektivavtalet, och att han bryter mot skalkraven som X-trafik satt upp i upphandlingen, säger Niclas Sandström.

Transports ombudsman välkomnar den uppföljning och kontroll av ingångna avtal regionen genomför:

– Det skickar ut signaler att så här gör man inte.

MENTRUMS VD SÄGER att det var de anställda själva, ”grabbarna”, som inte ville gå ned i tid och bara köra 40 timmar i veckan. Det låga, vinnande budet. Ska ha lagts av en tidigare kompanjon. Företaget kommer nu att avvecklas till följd av det uppsagda avtalet, enligt dess vd.

– Det känns tungt. Jag har bara skulder, mycket för fordon. Nu måste jag bli anställd, säger han.

X-trafiks enhetschef för serviceresor, Monica Westlund, framhåller att det generellt förs en dialog med trafikföretagen

om efterlevnad av avtalen. Då finns det en möjlighet att rätta till brister.

– Om det inte görs finns möjlighet att säga upp avtalet. Men det föregås alltid av en dialog, säger hon.

FÖR DEM SOM rest med det inte längre aktuella trafikföretaget har X-trafik sökt lösningar genom andra aktörer. Kunderna ska inte drabbas, enligt enhetschefen för servicetrafik.

– Sommaren är också en period då det normalt är färre resor eftersom skolorna är stängda, säger hon.

Borde ni inte reagerat redan vid upphandlingen 2023?

– I det här fallet handlar det om en ny leverantör som inte var anlitad under förra avtalsperioden, säger Monica Westlund.

X-trafik genomför återkommande olika typer av uppföljningar och kontroller. Hur ofta det görs varierar. Regionen har också arbetat med egenrapportering. I den får leverantörer av servicetrafik redovisa hur avtalens villkor efterlevs. ●

FOTO: BRA



Kabinpersonalen på Braathens har haft svårt att ta måltidsuppehåll.

Hundra fall där
kabinpersonal
inte fått rätt rast

Flyg. Kabinpersonalen på flygbolaget Braathens people har svårt att hinna äta och få det måltidsuppehåll som kollektivavtalet ger dem rätt till. ”Många tvingas jobba nio, tio timmar utan rast. I förlängningen äventyrar det säkerheten ombord”.

Text Justina Öster

Så säger Transports flygom-budsman Johan Einarsson på avdelning 46, som började få signaler om problemet vid årsskiftet. Under januari till mars fick han rapporter om att kabinpersonalen, flygvärdar och flygvärdinnor, inte hunnit ta ut sitt matuppehåll på 45 minuter vid över hundra tillfällen.

ORSAKERNA ÄR BLAND annat försenade flyg, att ingen mat lastats på planet, att tiden är för knapp och att slingorna, personalens scheman, är lagda så att de anställda inte hinner få i sig mat.

Transport kallade Braathens people till lokal förhandling,

men parterna kom inte överens.

– Företaget hävdar att de följer kollektivavtalet och schemalägger 45 minuters måltidsuppehåll. De har säkert gjort en hel del, men tyvärr har det inte hjälpt för att lösa det stora problemet, att personalen inte får äta. 45 minuter är för kort tid för att de ska hinna, säger Johan Einarsson.

BRA:s (Braathens regional airlines) hållbarhetschef Lars Resare ger sin syn i ett mejl:

”Vi tar arbetsmiljön på stort allvar. Inom ramen för vårt löpande systematiska arbetsmiljöarbete uppdagades att korrekta pauser inte var schemalagda och vi agerade skyndsamt genom att kontakta arbetstagarorganisationen för att informera om situationen och kalla till förhandling. Bakgrunden till att vissa måltidsuppehåll avvek från kollektivavtalet var ett systemfel som korregerades skyndsamt.”

Läs mer på transportarbetaren.se. ●

FÖLJ VAD SOM HÄNDER
I AVTALSRÖRELSEN 2025!

Under avtalsrörelsen bestäms innehållet i kollektivavtalen, vilket reglerar din lön och dina arbetsvillkor.

Transport gör allt för att förbättra dina villkor.



Scanna & läs mer



TILLSAMMANS HAR VI KRAFTEN ATT FÖRBÄTTRA



tele radio
WIRELESS SOLUTIONS



Din leverantör av industriell radiostyrning inom skog och skogstransporter

Radiostyrning till flislastbil, flistugglastbil, skogskranlastbil, vinschar och skogsmaskintransporter m m. Specialanpassad radiostyrning för skog och skogstransporter som förenklar och effektiviserar din arbetsdag. Kontakta oss idag för mer information.

031-724 98 00 | www.tele-radio.com/sv



AD: HF:s strejk inte olaglig

Arbetsrätt. Hamnarbetarförbundets stridsåtgärder i svenska hamnar är inte olovliga. Det slog Arbetsdomstolen (AD) fast i ett beslut den 26 maj, efter prövning på begäran av Sveriges Hamnar. Arbetsgivarparten stämde fackförbundet med motiveringen att stridsåtgärderna strider mot fredsplikten eftersom det redan finns ett kollektivavtal som gäller för alla hamnarbetare – avtalet som Transport tecknat tidigare i maj.

Men AD fann i sin prövning inte att stridsåtgärderna har till syfte att tränga undan Transports avtal; hamn- och stuveriavtalet. Det andra fackets varslade strejker och övriga stridsåtgärder stoppades alltså inte av domstolen utan fortsatte in i juni. ●



FÖRHANDLINGARNA HÖLLS I SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT.

Dom kommer i Think pink-härvan

Miljöbrott. I början av maj avslutades den rekordlånga rättegången som rört kriminell avfallshantering med kopplingar till återvinningsbolaget NMT Think pink. I midsommarveckan kom domen. Vid denna tidnings pressläggning var utgången i tingsrätten ännu inte avgjord. Maxstraffet för grovt miljöbrott, som åtalet gäller, är sex år.

Sammanlagt har elva personer stått åtalade, misstänkta för att i olika grad varit inblandade i dumpning av tusentals ton miljöfarliga sopor, bland annat osorterat bygg- och rivningsavfall. ●

96 000

kronor var hushållens medianutgift för boendet 2024.

Källa: SCB



FOTO: JUSTINA ÖSTER

Telepass, som bland annat kör för Skånetrafiken (bussen på bilden), startade ”bemanningsföretag” för att slippa betala övertidsersättning.

Domstol: Stort taxibolag fuskade med övertid

Arbetsrätt. Telepass har brutit mot taxiavtalet genom att inte betala övertidsersättning till två förare. Det slår Arbetsdomstolen fast i en dom. Arbetsgivaren har försökt komma undan genom en konstruktion med ett bemanningsbolag, enligt Transports stämning.

Text Lilly Hallberg

Arbetsdomstolen (AD) har inte funnit att det går att visa att taxiförarna varit anställda hos något bemanningsföretag. Det betyder att arbetsgivaren brutit mot gällande kollektivavtal enligt domen från den 14 maj.

– Vi är väldigt nöjda. Arbetsdomstolen fastslår att arbetsgivaren gjort fel och nu får våra medlemmar rätt, säger Anna Erixon, central ombudsman med ansvar för taxiavtalet.

– Domen är också viktig i

stort för andra branscher, så att arbetsgivare som har samma upplägg slutar med det.

Det var för ett år sedan som Transport drog både Telepass och Biltrafikens Arbetsgivareförbund till domstol. Taxibolaget Telepass kör servicetrafik i ett tiotal kommuner i södra Sverige, bland annat i Malmö, Helsingborg och Kristianstad. Sedan 2021 ingår bolaget i Nobinakoncernen.

RÄTTSFALLET RÖR TVÅ taxichaufförer som inte fått övertidsersättning när de arbetat extra. Då de arbetat utöver ordinarie heltid har de, enligt arbetsgivaren, kört för ett annat bolag. Ett bemanningsbolag – men med samma chefer, samma fordon och samma taxicentral som då de kört för Telepass. Bara ett förslaget försök till konstruktion för att runda kollektivavta-

let, enligt facket.

Arbetsdomstolen har gjort bedömningen att det finns anledning att se allvarligt på avtalsbrotten. Och fastställt beloppen som arbetsgivaren ska betala till taxiförarna. Till den ena chauffören ska Telepass AB betala ut översättning för tio månader, sammanlagt handlar det om närmare 26 000 kronor, plus ränta.

FÖR DEN ANDRA chauffören handlar det om rätt till övertidsersättning vid över 20 tillfällen, från juli 2021 till april 2023. Sammanlagt närmare 80 000 kronor.

AD förpliktigar också taxibolaget att betala allmänt skadestånd. För de båda taxichaufförerna handlar det om 50 000 kronor var. Till Transportarbetareförbundet ska Telepass betala 150 000 kronor. ●

Krönika David Ericsson

Den läsande arbetaren

Nästan varje år sedan början av 2000-talet har jag varit med i det årliga seminariet *Boken på arbetsplatsen*. Det arrangeras av ABF och flera fackförbund, däribland Transport, och handlar om arbetsplatsbiblioteken i landet.

I år blev det dock lite avhugget för min del. Jag kunde bara vara där den första av tre dagar då jag skulle till ett annat evenemang i Göteborg.

Så varför detta engagemang från mig och fackföreningsrörelsen? Varför vill man få arbetare att läsa?

Sedan arbetarrörelsens begynnelse har det att göra med solidaritet – och makt.

Den bildade arbetaren var ett slags utopi. En person som både hade produktionen, själva samhällets överlevnad, i sin hand. Och samtidigt kunde driva frågor om jämlikhet och maktfördelning.

Men det kom inte utan bildning, sammanhållning och kamp. Kapitalister och arbetsköpare ger inget ifrån sig frivilligt.

I SPÅREN AV allt detta fortsätter fackförbunden driva projektet för ökat läsande. Mest lyckosamt har nog ändå Transport varit med sina vägkrogsbibliotek med utlåning av cd-böcker. De har funnits på 14 platser från Kalix i norr till Skånes Fagerhult i söder. I dag är de inte lika aktuella då man kan ladda ner ljudböcker själv från nätet. Men

”Så varför detta engagemang från mig och fackföreningsrörelsen? Varför vill man få arbetare att läsa?”

i början av 2000-talet var de något av en revolution. De gav chaufförer, facket, ja, hela branschen ett bättre rykte då man i media upptäckte att chaufförer kunde vara nog så stora bokälskare.

Jag, som hade lyckan att få inviga de flesta vägkrogsbiblioteken, märkte själv hur stämningen förändrades på fik och i terminaler. Plötsligt pratades det litteratur! Jag märkte också hur bra recensenter chaufförer kunde vara.

Till skillnad från proffskritiker i tidningarna, förvillar de sig inte in i åndlösa resonemang och namedropping. De ser litteraturen som ett verktyg. Gör den ett bra jobb? Okej, annars ner med den i soptunnan!

Och voilà! Plötsligt hade Transport lyckats med det arbetarrörelsen försökt med i ett drygt århundrade. Och den bokläsande/-lyssnande arbetaren var född! ●



David Ericsson är författare och lastbilchaufför.

Lastbilar orsakar färre dödsolyckor

Trafik. Under 2024 omkom 39 personer i olyckor med tunga lastbilar, enligt ett pressmeddelande från Transportföretagen.

Tre av de förolyckade färdades i lastbil – en minskning jämfört med 2023 då antalet omkomna som färdats i lastbil var tolv.

Totalt dog 213 personer i trafiken 2024, färre än tidigare år, men Trafikverket varnar för att utvecklingen går för långsamt för att nå 2030 års etappmål med max 133 döda i trafiken.

I den senaste årliga rapporten vill Trafikverket att arbetsgivare tar ett större ansvar för trafiksäkerheten, eftersom minst en tredjedel av dödsfallen i trafiken är relaterade till resor i arbetslivet. ●



FOTO: IVECO

Ellastbilen Iveco S-eWay kommer till Sverige 2026.

Ny ellastbil på gång

Åkeri. Ett nytt grönare fordon rullar snart in på den svenska marknaden, ellastbilen S-Eway, som uppges ha en räckvidd på upp mot 400 kilometer.

Första halvåret 2026 beräknas de första lastbilarna med snabbaddning på upp till 350 kilowatt levereras, enligt ett pressmeddelande från fordons-tillverkaren Iveco.

Utformningen varierar. Men i Sverige riktar företaget in sig på 4x2-chassi som rymmer 18 pallar och bakgavelyft plus ett 6x2-chassi för olika lösningar, som ska rymma upp till 24 pallar.

Lastbilen är tänkt både för distribution och mer specialiserade uppdrag inom exempelvis bygg- och anläggningsbranschen, uppger Iveco. ●

Martin Eriksson spolar ren den nya slambehållaren i källaren på en fastighet. Varmt vatten löser fett bättre än kallt, tipsar han fastighetsägare.

Så sparar du kroppen

– Ser man en sådan här installation blir man varm i hela själen!

Så säger sug- och spolbilsföraren Martin Eriksson. Annat var det förr.

Text och foto JUSTINA ÖSTER



M

artin Eriksson har parkerat slam- och spolbilen utanför en indisk restaurang i Sundbyberg, nordväst om Stockholm. Här är det tätt mellan krogar, kaféer, skolor och förskolor – och därmed även tömningar av fettavskiljare för Martin.

Klockan är 10 och solen flödar. Han brukar hinna med en fem, sex, sju tömningar före lunch och ungefär lika många efter, beroende på storlek. De vanligaste restaurangbehållarna rymmer omkring en kubik, 1 000 liter.

Tidigare körde Martin bärgningsbil, men han vill inte tillbaka. På det stora miljö- och transportbolaget Ohlssons har han kollektivavtal och reglerad 40-timmarsvecka. Som skyddsombud kan han också samarbeta med ledningen och kollegorna för att skapa en bättre arbetsmiljö.

Han börjar dra en grövre slang mot tömningskopplingen vid sidan av restaurangen. Nu i markplanet.

– En del slangar är mycket tyngre, den här väger nästan ingenting. Ohlssons har investerat i den för att den ska klara alla säsonger på ett bra sätt. När man drar ska man jobba med hela kroppen. Ta ett bra grepp om slangen med bägge händerna, arbeta metodiskt och lugnt.

– Stressa inte och spring inte med slangen under en arm. Och dra inte med fingertopparna. Det sliter på fingrarna och knogarna, säger han och varnar:

– Det här luktar inte godis.

FÖRR FANNS EN ”gammal pumpgrop” nere i källaren i fastighetens fjärrvärmecentral. Då tvingades chaufförerna parkera på trottoaren och sedan dra ner slangen för en trång, brant och hal trappa med flera vassa hörn plus en dörröppning, som kan ställa till problem. Martin går före och visar.

– Här var det lätt att ta snedsteg och ramla med slangen. Man fick se upp så att man inte trampade snett. Ingen gjorde sig illa men tömningen blev ett skyddsombudsärende efter ett antal tillbud.

Martin behövde inte lägga skyddsstopp för fortsatt arbete.

– Vi kallade till ett platsbesök med fastighetsägaren och det kommunala bolaget, Savab, och kommunbolagets representant sa: den här lösningen är icke godkänd. Fettavskiljaren duger inte, ni behöver investera i en ny slambehållare och ett nytt system.

Det är fastighetsägarens ansvar att avskiljaren fungerar och att behållaren är rätt dimensionerad, betonar Martin.

– Men särskilt mindre fastighetsägare har dålig koll på sina fettavskiljare och matavfallssystem. Den här tillfälliga lösningen blev permanent, men



Martin Eriksson halar in slangarna (den blå för sug och den svarta för spolning) vid ett knepigt hämtställe där han tvingas vada genom buskarna i en sluttning för att nå en brunn vid en restaurang. ”En brunn uppe vid parkeringen hade varit bättre”, säger han.



Martin Eriksson blev skyddsombud för att kunna påverka arbetsmiljön.

Så sparar du kroppen

- Hoppa inte ner från bilen.
- Dra ut slangen från bilen i omgångar.
- Använd benen, inte ryggen.
- Arbeta med armarna nära kroppen.
- Variera hur du jobbar och ta korta pauser.

Tips från projektledare och ergonom Caroline Ljunglöf på Transportfackens yrkes- och arbetsmiljönämnd (Tya).

i slutänden fick vi som entreprenör vara med och påverka när fastighetsägaren valde ett nytt system.

Martin tömmer avskiljaren med den grövre slangen och spolar ren behållaren med en tunnare svart nere i källaren. Ser till att inte drälla. Slår ut med armarna:

– Den här är gjord efter konstens alla regler. Ser man en sådan här installation blir man varm i hela själen! Tömningsledningen är också fackmannamåssigt konstruerad och man ventilerar ut dålig luft på bästa sätt.

OHLSSONS HAR SAMARBETAT med Transportfackens yrkes- och arbetsmiljönämnd (Tya) för ett ta fram en utbildning om hur spolbilsförare kan arbeta mer skonsamt för kroppen.

– En ergonom åkte med oss och visade hur man öppnar brunnslock och lyfter på rätt sätt. Man ska använda *hela* kroppen, hålla armarna nära kroppen, böja på knäna och ha rak rygg. Och inte lyfta slang över huvudet.

Nästa tömning blir utanför Lilla Alby skola där det gäller att ha extra uppsikt över omgivningen, påpekar Martin och baxar upp brunnslocket till den markförlagda fettavskiljaren. Den rymmer cirka fem kubik, 5 000 liter vatten. Martin tipsar om att använda kranen på bilen så mycket som möjligt för att få ut slang-en. Ibland behöver man stå på knäna för att skölja ur avskiljare, men bäst är att försöka undvika det.

Ett bra tömningsställe utan så mycket trafik, summerar han.



Använd benen, inte ryggen när du lyfter.

NÄSTA ÄR SÄMRE, en uteservering vid Bällstaån. Martin parkerar bilen, måste sedan dra slangarna över ett räcke hela vägen nerför en sluttande avsats och vada genom en buskodling för att nå tömningskopplingen.

– Det hade behövts en kran med jättelång slang. En brunn uppe vid parkeringen med en tömningskoppling ner till botten av tanken hade varit bättre. Restaurangägaren kommer ut:

– Hej, hur är läget, undrar han.

– Bra, och själv? Ni var inte med och bestämde om fettavskiljaren, va?

– Nej, men det där är väl ingen fara? Bara att dra ner slangen, ju.

– Det funkar, men hade varit önskvärt med en annan lösning för oss, svarar Martin.





Använd kranen på spolbilen för att dra ut slangen, råder Martin Eriksson. Lukten vänjer man sig vid, tycker han. Men någon gång kan hämtning av flytan- de matavfall vara ett lass fiskrens som stått framme i solen. ”Den lukten sitter kvar i näsan i flera dagar.”



Martin Eriksson ger gott be- tyg till ett hämtställe vid en skola, enkelt och lite trafik.

Tillbaka i bilen talar han om en avvägning, att man inte kan bråka på kunderna om allt. Då blir man inte så populär. Man får ta det viktigaste först.

– Nu är det sommar men på vintern när vi ska trampa genom meterdjup snö, slangarna blir stela av kylan och vi ska hålla på och dra upp och ner dem, då är det inte så kul.

YTTERLIGARE TVÅ STÄLLEN återstår, där skyddsom- bud och chefer jobbar på förbättringar. Ett handlar om ännu en restaurang med en tank byggd i form av en cylinder med spetsig topp.

– För att spola den måste man stå uppe på avskil- jaren, men ramlar man ner kan man falla 2,5 meter. Jag har pratat med fastighetsägaren och sagt att vi inte kommer att spola igen förrän de vidtagit åtgär- der. Vi förstår er oro och ska göra något åt det, blev svaret, så jag behövde inte lägga skyddsstopp.

Vid en annan restaurang har det däremot upp-

stått en konflikt. Fettavskiljaren är placerad inne i köket och skyddsombud och bolag vill flytta den till källarförrådet.

– Vi tvingas dra slang genom hela köket. Det ger dålig arbetsmiljö, kan medföra spridning av bakte- rier och är inte är tillåtet enligt livsmedelslagen.

NÄR MAN ARBETAR med fettavskiljare är risken för bakteriesmitta låg.

– Risken är större när man tömmer septitankar eller industriavfall. Vid rengöring av pumpstationer kan det också finnas en större koncentration av bakterier.

Alla blir sjuka någon gång, själv har Martin varit hemma med magsjuka några gånger och några kolle- gor har fått E. coli, en väldigt aggressiv magbakterie.

– Vid pumpstationer ska man alltid ha på sig ansiktsmask, skyddsglasögon och engångsoverall och göra ren utrustningen efteråt. Använd alkogel

”Vid pumpstationer ska man alltid ha på sig ansiktsmask, skyddsglasögon och engångsoverall och göra ren ut- rustningen efteråt.”

och desinfektionsmedel kontinuerligt under arbetets gång, råder Martin.

Förr las hämtställena ut slumpmässigt, men nu gör Ohlssons planeringen ihop med det kommu- nala bolaget. Genom att dela upp kommunen i fyra områden kan förarna beta av ett i taget.

– På så sätt slipper vi åka runt och stressa över att inte hinna med. Vi gör av med mindre drivmedel, vilket är positivt för miljön, och företaget kan lägga pengarna på annat.

MARTIN ENGAGERADE SIG som skyddsombud för ett år sedan eftersom det var ett par hämtställen som var farliga för chaufförerna.

– Klagar man bara tar det för lång tid, vill man få saker gjorda får man jobba lite själv. Jag pratar med kunder vi servar och kommunen. Ibland tar det tid innan man når fram till rätt chef som kan fatta beslut, men lyckas man så hjälper man sig själv.

– På ett ställe fanns en större fettavskiljare som läckte så att golvet blev halt. Jag mejlade fram och tillbaka innan jag fick tag i rätt person. Nu är den åtgärdad. Jag gör lite mer än en vanlig chaufför som kanske bara skulle kontakta arbetsledningen, men jag har energi och bästa sättet att använda den är att jobba för en bättre arbetssituation för mig och mina kollegor via facket, säger Martin Eriksson. ●



Gå en kurs

Kursen *Ergonomi för sug- och spolbilsförare* kan köpas från Tyas webbshop (skanna qr-koden).



Transport- fackens yrkes- och arbetsmiljö- nämnd är ett organ där arbetsgivare och fack inom transport- branschen samarbetar kring arbetsmiljöfrågor.

Tya erbjuder en rad digi- tala e-learningkurser inom Transports olika yrken och ger tips via tya.se.

”Rädda hälsan – arbeta smart”

Miljö. Sug- och spolbilsförare är ett tungt arbete som arbetsgivare och fack i Transportfackens yrkes- och arbets- miljönämnd länge haft ögonen på. Nu finns en digital e-learningkurs som arbetsgivare anslutna till Tya kan köpa hem till sina anställda.

Text Justina Öster

– Vi vill nå ut till sug- och spolbilsförarna och deras arbetsgivare. Utbildningen kan användas som en del av introduktio- nen när man är ny eller som fort- bildning när man jobbat länge. *Ergonomi för sug- och spolbils- förare* är pedagogiskt upplagd och tar en timme och 40 minuter, säger projektledare Petter Loblörker på Tya.



UTBILDNINGEN TOGS FRAM i ett projekt där Tya samarbetade med företaget Ohlssons och deras förare och skyddsombud.

– Sug- och spolbilsförare arbetar ofta i oländig terräng och vi har återkommande diskuterat hur arbetet ska utföras på bästa sätt, när det är snö, halt, uppförsbacke, lerigt och tungt. Förarna bör exempelvis undvika att vrida på sig samtidigt som de drar slang.

Att påverka fastighetsägare och skapa god tillgänglighet från början vid nybyggnation och ordna tömningar närmare tomtgränser är viktigt, påpekar Petter Loblörker. Hans råd till arbetsgivare och anställda inom renhållning är:

– Ställ krav på fastighetsägare och sam- arbeta med skyddsombuden. Rädda hälsan genom att arbeta smart!

PETTER STENMO ÄR driftchef på Ohlssons i Märsta, utanför Stockholm. Han berättar att bolaget i så stor utsträckning som möjligt åker ut och undersöker arbetsmiljön när företaget tagit över en ny trakt eller ett nytt hämtställe.

– Det är främst den som ska köra trak- ten och chefen som ska leda arbetet som åker ut. Ibland har man med sig en person från kommunen och skyddsombud kan också delta. Vi får blandade reaktioner från fastighetsägarna. Vissa blir glada att de kan åtgärda problem, andra mindre glada då det kan kosta pengar. Skyddsombud och chefer hjälps åt. Lyckas vi lösa arbetsmiljöproble- men gynnar det både oss och våra kunder. ●



Tommy Sundvall framför Frendo-macken i Lunde.

Tommy tecknar bok om macken

Han har fått Aftonbladets kulturpris för sina vänster-satiriska böcker om det moderna arbetslivet. Nu jobbar Tommy Sundvall på en bok om macken i Lunde, Kramfors.

Text och foto JOHN ANTONSSON

DEN FYRHJULSDRIVNA LADAN står parkerad bredvid huggkubben. Avställd inför nästa vinter. Då den åter ska slira sig uppför backen till den röda kåken i Kramfors som Tommy Sundvall och hans sambo Elme köpte för fyra år sedan.

Han slår på en kanna kaffe i köket och två svarta katter manövrerar sig runt köksbordet. Den ena framfusig, den andra håller några meters distans. Det är knappa timmen tills Tommy ska gå på sitt kvällsskift på Frendo i Lunde, Kramfors.

Det blir första arbetsdagen sedan han varit nere i Stockholm för att ta emot Aftonbladets kulturpris värt 50 000 kronor. Prissumman täckte stora delar av den nya vedkaminen. Men blankast i vardagsrummet är hans röda Zündapp.

PRISER FRÅN AFTONBLADET har Tommy Sundvall fått för sin bok *Folkbokförd i rännstenen* som kom ut förra året. Men han är redan i färd med att sammanställa nästa bok.

– Jag är lite dum. För att medan en bok ligger på tryckeri börjar jag redan med nästa. Förlaget hör av sig om releasefest, men jag känner att jag inte har



Serietecknaren och mack-biträdet Tommy Sundvall, hemma vid köksbordet.

tid. Jag håller på med det här nu, den där gamla skiten har jag redan lämnat bakom mig.

Tommy har en sekretär på övervåningen. När han kommer hem från jobbet, någon gång efter stängning klockan nio, så drar han fram skivan och börjar teckna.

– Jag är ganska rutinbyggd som människa. Min sambo brukar säga att jag har en fruktansvärt luthersk syn på arbete. De flesta tecknar ju i perioder och gör det koncentrerat. Jag har ju sagt att varje dag ska det produceras en sida. För jag gör en sida på ett år, då kan jag göra en hel bok på precis ett år.

KRAMFORS ÄR 50 mil från uppväxtens Storstockholm. Tommy Sundvall växte upp i en arbetarfamilj i Jordbro. De bodde först i ett höghus och sedan blev de "uppggraderade" till ett lägenhetsradhus som visade sig vara byggt med giftig blåbetong.

TOMMY SUNDVALL

Bor: Kramfors.

Gör: Är serietecknare och stationsbiträde.

Ålder: 36 år.

Familj: Sambon Elme och två bonusbarn.



Tommy Sundvall har varit bortrest för att ta emot Aftonbladets kulturpris. När han kommer hem strular inloggningen till ATG.

– Min morbror bodde i ett höghus. Planlösningen var exakt samma som i vårt ”radhus”. De hade helt enkelt tagit delar som var över och lagt dem på marken och kallat dem radhus, säger han och berättar hur papptaket brukade bukta ner på vintern.

Tommy kom ut i arbetslivet några år efter millennieskiftet och har ritat serieböcker som handlar om livet som en arbetare som jobbar i arbetarklassens bottenkikt. Ibland med sanning som fundament, som när han berättat om hur det är som svartarbetande städare på ett gym. Andra gånger har han snott idéer från andra.

– Jag har aldrig gjort samhällstjänst på ett viktminskningsläger för barn, där barnen tar över och det blir en kommunistisk dystopi. Det är ju snott rakt av från ett kasserat filmmanus från Killinggänget.

NÄR TOMMY OCH sambon köpte huset för fyra år sedan veckopendlade han först. Ena veckan i Stockholm och andra i Kramfors. Men det blev snabbt ohållbart att ha ett nyköpt hus som han bara hjälpte till att sköta varannan vecka. Så Tommy bestämde sig för att flytta upp på heltid.

Han kände redan till Frendo-macken i Lunde. De hade ju stannat där någon gång på vägen för att

”Jag försöker att värna om folks integritet. De kommer till macken för att tanka och köpa snus. Inte för att råka hamna i en jävla bok som ska säljas över hela landet.”

handla. När det dök upp ett ledigt jobb så sökte han. Han var enda sökande, och fick jobbet.

De första gångerna Tommy cyklade från sitt röda hus till jobbet i Lunde brukade han stanna upp och läsa skyltarna om demonstrationståget som gick mot Lunde 1931. Om bakgrunden och sammanhanget som ledde till att militären öppnade eld och sköt skarpt mot strejkande och demonstrerande arbetare. De händelser som numera benämns Ådalen 31.

– I början tyckte jag att det var häftigt att cykla där och känna historiens vingslag. Nu tycker jag mest att det är jobbigt att cykla upp för alla backarna. Men cykelturen till jobbet är den enda motion jag får.

– Det kommer minst ett gäng till macken varje år och frågar hur de hittar till monumet. Jag tycker att det är jättest fint, eftersom man är en arbetarhistorienörd själv. Då kan jag inte låta bli att berätta att om ni åker nerför vägen som är precis framför macken och följer den en liten stund så hittar ni en liten minnestavla. Där låg förr en tågstation där militären gick av, och sedan gick de upp till Lundevägen. Det tänker man inte på.

SEDAN DEBUTBOKEN HAR Tommy Sundvall valt att teckna om arbetslivet.



Mellan Wunderbaums och Yatzy säljs Tommy Sundvalls bok *Folkbokförd i rännstenen*.

– Det bara rinner ur en. Men mina tidigare böcker har inte varit självbiografiska, de har handlat om andra karaktärer.

Tommy tar en klunk kaffe och börjar prata om arbetarlitteratur och om flera serieböcker som handlar om arbete. En bok han särskilt uppskattat är kassörskan Matilda Josephsons bok *Mjolk och människor*.

– Jag tycker fortfarande att det är en av de bästa serieböckerna jag läst på senare år. Jag pratade med förlaget om att det här var skitbra och vi behöver fler såna böcker som handlar om jobbet. Hon är själv med litegrann, men mycket handlar egentligen om kunderna. Jag tycker att det är ett jättesnyggt berättargrepp. Och då sa förlaget till mig: Ska inte du göra en bok om macken? Det är det närmaste ett beställningsjobb jag har kommit.

HAN TITTAR PÅ en av sina katter och berättar att det blivit en stor omställning. För nu ska han själv vara en karaktär i böckerna. Han har fått kämpa med att rita sig själv på ett sätt som funkar. Flera gånger om har hans sambo stoppat honom och sagt: ”nej, så där ser du inte ut.”

Nu har han hittat sig själv. Men kommer främst att vara en bifigur. Det blir kollegorna och människorna runt Lunde som kommer att bära boken.

– Jag har frågat mina kollegor om de är okej med det, och det är de. Men det går inte att fråga alla 200 människorna som regelbundet besöker macken.

Du är inte rädd att folk ska bli sura?

– Alltså en del som säger lite knasiga saker är ju med. Och sen har jag ju några som jag inte porträtterar så jättesmickrande. Men jag har min konstnärliga frihet och har ändrat utseende och namn. Jag försöker att värna om folks integritet. De kommer till macken för att tanka och köpa snus. Inte för att råka hamna i en jävla bok som ska säljas över hela landet.

TOMMY ÄR PÅ macken exakt klockan 15 och börjar jobba. Först är det lite strul med att logga in på ATG. Sedan börjar kunderna strömma in. Fredagsruschen kommer lite tidigare än vanligt. Solen skiner och det handlas glass, korv och snus, alltid snus.

– Det är här folk träffas i Lunde. Det finns ett jättest fint konditori vid älven, men det är bara öppet på sommaren. Så macken blir en naturlig mötesplats. Vi har en liten fikadel här. På vissa mackor kan de vara lite öde. Men här stannar folk till och tar sitt kaffe och fikar.

Macken som en slags mötesplats blir en viktig del i den kommande boken. Tommy minns själv hur han kunde hänga med föräldrarna dit och kanske få något gott, eller när han blivit äldre och drog till macken med kompisarna.

– Alla människor har en relation till macken. Men det är förvånansvärt lite skrivet om det.

Tommy jobbar kvällsskiftet varannan vecka. Något som passar bra ihop med serietecknandet.

– Det är ett skitbra upplägg. De timmar jag jobbar täcker för att betala på huset, bensin och elräkningar. Sedan sitter jag och tecknar varannan vecka och det ger ju också lite pengar, men det kommer mer stötvis.

MED AFTONBLADETS PRIS gick försäljningen av Tommys böcker upp i några veckor, kanske var det ett genombrott. Oavsett vilket är han inte intresserad av att flytta tillbaka till Stockholmsområdet för att komma närmare kulturvärlden.

– I Stockholm är man alltid på väg någonstans. Man säger: det här är mitt jobb, men jag ska hitta ett bättre jobb. Jag har köpt en lägenhet, men jag ska köpa en bättre lägenhet. Medan här i Kramfors är det mer: det här är det jag har och jag är nöjd med min lott. Jag har ett jobb som jag får lön från varje månad, och det är helt okej, säger han och återkommer till sig själv.

– Jag har ett hus. Det är helt okej. Här kan jag bo tills jag blir gammal. ●



Mackens bästsäljare är snus och korv.

Huden mår sämst i hytt och kabin

Huden är inte bara en yta. Den är en bortglömd beskyddare med många fiender. Inom transportarbetarkåren finns några av de yrken som löper störst risk för en hud i kris.

Text **MARIA LUND** Illustration **INGRID FRÖHLICH**

Huden är ett svindlande organ. Vårt största, med två kvadratmeter proppfulla av lyhörda receptorer som hjälper oss att uppfatta världen runtomkring. Kanske också det mest bortglömda, trots att den är kroppens första försvarslinje och vårt skyltfönster mot omvärlden.

– Huden kan berätta så mycket. Mycket mer än vad de flesta är medvetna om, säger Vanessa Löhdahl, auktoriserad hudterapeut och ordförande i Sveriges hudterapeuters riksorganisation (SHR).

NÄR BILL MCELLIGOTT vänder sig till en klinik i Chicago har han kört lastbil i 28 år. Längs kinden löper ett trassligt nätverk av djupa fåror. Hudytan påminner om ett ödsligt månlandskap. Läkaren som tar emot honom blir omskakad. Den vänstra sidan av 69-åringens ansikte är betydligt äldre än den högra. Hela den medicinska världen ruskas om när fotot på chauffören får global spridning.

– Tidigare trodde man inte att solljus gick genom fönsterrutor. Nu vet vi att UVA-strålar har en väldigt stark påverkan på huden, och att de dessutom tränger djupare ned i huden än UVB, säger Petra Verga Kan, hudläkare.

INOM TRANSPORTARBETARKÅREN FINNS några av de yrkeskategorier som löper störst risk för hudproblem och hudsjukdomar. Begreppet ”truck driver face”



Vanessa Löhdahl.
FOTO: PRIVAT



Petra Verga Kan.
FOTO: PRIVAT



”Tänk dig huden som en tegelvägg. När den är hel skyddar den, men spricker fogarna kan vi få stora problem.”

Vanessa Löhdahl, auktoriserad hudterapeut och ordförande i Sveriges hudterapeuters riksorganisation (SHR).

innebär solskador begränsade till den ena ansikts-halvan – just det som drabbade den amerikanska mjölkbilsföraren.

– Bilden talar sitt tydliga språk. Den är både spän-nande och illustrativ, och visar hur huden påverkas av en så otroligt tydlig solexponering.

Solen gör gott, inte tu tal om det, men är också en potentiell riskfaktor för hudsjukdomar. Nästan 90 procent av hudens förtida åldrande orsakas av solen. Rodnad och solexem är exempel på direkta, synliga skador men effekterna kan gå djupare och orsaka dna-skador på cellnivå. Rynkor, förlorad elasticitet och hudcancer visar sig först på sikt.

– Vi har olika motståndskraft, förstås. Men den typen av hudproblem kommer efter lång tid. Vårt inre åldrande tickar på oavsett vad vi gör, medan det yttre påverkas av hur vi har levt, säger Petra Verga Kan.

Vissa studier pekar på att malignt melanom, den allvarligaste formen av hudcancer, är vanligare bland lastbilschaufförer och andra yrkesgrupper som till-bringar mycket tid bakom ratten.

ÄVEN PILOTER OCH kabinpersonal har en ökad risk för hudcancer, visar forskning. En tänkbar orsak kan vara att flygpersonalen utsätts för mer ultraviolett strålning än genomsnittet, eftersom den är dubbelt så hög på flyghöjd.

– Man kan också spekulera kring om det, till viss del, beror på att de landar i tropikerna och solar i några dagar innan de återgår till jobbet, säger Olle Larkö, professor emeritus i dermatologi vid Sahl-grenska akademien i Göteborg.

Huden har fler fiender: kyla, vind, torr luft, klimatväxlingar, nutidsutmaningar som luftföro-re-ningar och stress. Addera hormonella förändringar, mycket makeup och en experimentell kompott av aktiva hudvårdsprodukter, och du har mångdubblat risken för hudkris. Kabinpersonal kan många gånger pricka av flera av dessa faktorer.

– Jag tänker ofta på flygvärdinnornas utsatta hy när jag reser. De tillbringar hela arbetsdagar i en besvärlig miljö. Huden blir ju knastertorr bara man flyger längre än en timme, säger Petra Verga Kan.

DEN INFLAMMATORISKA HUDSJUKDOMEN perioral dermatit brukar kallas ”flygvärdinnesjukan”, efter-som många flygvärdinnor drabbas. Symtomen – små



FOTO: JENNIFER GORDON

När Bill McElligott vände sig till en klinik i Chicago hade han kört lastbil i 28 år. Hela den medicinska världen ruskades om när fotot spreds globalt.

Lilla UV-skolan

UVA: UVA-strålar tränger djupt ned i huden. De kan ta sig genom både moln och glas. UVA-strålar verkar i det tysta – de ger ingen rodnad på huden. Effekterna visar sig på sikt i form av ålderstecken som rynkor, slapp hud och mörka fläckar, men även olika hudsjukdomar.

UVB: UVB-strålar stan-nar i överhuden. De sti-mulerar pigmentet och ger huden en solbrun nyans. UVB kan inte tränga genom glas, men kan i för stor dos orsaka brännskador, ett förtjockat hudskikt eller hudsjukdomar, såsom hudcancer.



FOTO: MARIA LUND

knottror, rodnad, känslighet, torr och fjällande hud – är tecken på en rubbad barriär.

– Tänk dig huden som en tegelvägg, förklarar Vanessa Löhdahl. När den är hel skyddar den, men spricker fogarna kan vi få stora problem. Det är lite så det fungerar med en hud som blir uttorkad.

En hud i balans får ofta oförtjänt lite uppskattning.

Det är kanske först när den gör uppror som vi blir varse att den inte bara är en yta. Att förebygga är den viktigaste åtgärden. En sparsmakad hudvårdsrutin med rengöring, återfuktning och solskydd räcker långt. Solskydd är A och O och ska återappliceras under dagen, i stället för att stuvas undan i



Olle Larkö.
FOTO: JOHAN WINGBORG

handskfacket eller väskan. Att skydda sig med kläder ska inte underskattas, anser professor Olle Larkö.

– Man behöver inte bära päls precis, men en t-shirt, solglasögon, keps eller något som liknar en cowboyhatt. Det beror på vilket självförtroende man har. ●

Huden är vårt största organ, men kanske också det mest bortglömda. Det är ofta först när huden gör uppror som vi inser att den behöver vårt fokus för att må bra.

Livet i luften – en utmaning för huden



Lee Ljungberg har arbetat som flygvärdinna i 16 år. Lika länge har hon navigerat mellan olika hudtillstånd, till följd av den utmanande arbetsmiljön i luften.

Livet i luften utmanar hudens status. En dränerande cocktail av nattflygningar, stress och arbete genom tidszoner fick flygvärdinnan Lee Ljungbergs hud att slå bakut.

Text Maria Lund

Det sägs att en timme i luften är lika påfrestande som två timmar på ett kontor. Att flyga är som att



FOTO: SHUTTERSTOCK

pressas mellan osynliga krafter – trycket, luften och bruset tär på kroppen. För att inte tala om att hela hudkostymen riskerar haveri.

– Huden påverkas enormt mycket av att jobba genom tidszoner, nattflygningar och oregelbundna tider. En lång arbetsperiod med skiftande arbetstider sliter på huden, säger Lee Ljungberg.

Hon har arbetat som flygvärdinna i 16 år. Lika

LEE LJUNGBERG

Ålder: 39 år.

Jobbar med: Flygvärdinna, PT, kostrådgivare, dj, eventkoordinator bland annat.

Bor: Helsingborg.

Familj: Mamma, pappa och systrar, i Stockholm och på Gotland.

Intressen: Träning, musik, att resa, vara kreativ.

Favoritdestination: Soliga ställen eller storstäder.

Obokad drömma: Japan. För kulturen, att det ska vara fint, modernt och tryggt med trevligt folk.

Hudvårdsmåsten: Fuktkräm, solskyddsfaktor 50 året om, mineralpuder, rena penslar, fuktsprej på långflygningar.

länge har hon navigerat mellan olika världsdelar och olika hudtillstånd.

– Jag har en väldigt torr hy i mig själv. Det var en nackdel när jag började flyga. Min hud älskar inte direkt livet i luften.

Luftfuktigheten i flygplanskabiner är låg, under 20 procent. Det motsvarar den genomsnittliga luftfuktigheten i Sahara. Därtill förlorar kroppen omkring 2,5 deciliter vatten för varje timme i luften. I den utmanande arbetsmiljön blev Lees hud växelvis ökentorr, växelvis oljig med akne.

HON VAR BARA 22 år när hon började som säsongsanställd flygvärdinna, en så kallad sommarfågel.

Hudproblemen kom smygande. Ett år senare fick hon en tjänst på Norwegian och blev så småningom kabinchef. Lee Ljungberg flög kors och tvärs över jordklotet. En glödande soluppgång över Persiska viken ena dagen, betongkroppar på rad i en bullrig världsstad nästa.

– Det var långa arbetsdagar, mycket stress, mycket jobb. Ibland gick jag upp supertidigt, för att nästa arbetsperiod hålla mig vaken under en nattflygning. Kroppen vet inte alls vad som händer.

Natten är en tid för vila. Kroppen går på sparlåga, reparationsprocesser dundrar i gång. Huden, till exempel, bygger upp de skador som den har fått under dagen, från luft, sol och vind. Lee var som en skugga mellan tidszonerna, alltid på väg. Huden fick inte den återhämtning den så väl behövde.

– Huden blev så torr, så stram, nästan krackelerad. När jag tittade mig i spegeln syntes plötsligt fina linjer. Sminket blev kakigt, fastnade i det fnasiga, säger hon.

HUDÅKOMMOR LIGGER PÅ fjärde plats bland de mest betungande icke-dödliga sjukdomarna globalt. Mängder av studier bekräftar sambandet mellan hudhälsa och vårt generella välmående.

– Mitt mående påverkas något enormt när huden inte mår bra. Vi flygvärdinnor har alltid uppsatt hår – ansikte och hals är väldigt exponerade. Har man en dålig huddag känns det som att alla passagerare stirrar, fast de säkert inte gör det. Man är ju så synlig i kabinen.

Sedan 2016 arbetar Lee Ljungberg på ett privatjetbolag. Med fler år i yrket har hon vässat sina hudkunskaper. Det har varit avgörande för att boosta barriären. Egentligen, resonerar hon, är det inte så konstigt att huden blir lidande i den fuktfattiga, återvunna luften i ett flygplan.

– Man sitter inne i en liten plåtburk och är tio-tusen meter närmare solen. Men jag svävar på moln. Jag har världens roligaste skitjobb. ●

”Man sitter inne i en liten plåtburk och är tiotusen meter närmare solen.”

Hudvårdshjältar

Reportern Maria Lund har under lång tid haft allt som rör huden som expertområde. Här är några av hennes hudhjältar. Tänk på att alltid vänja in nya produkter långsamt.



Grevinnans rum Face cleansing oil/milk, 449 kronor/100 ml. Mild rengöring som sveper bort smink, smuts och föroreningar, utan att torka ut. Doften är magisk och sätter sprutt på ett trött sinne. Dryg!



Dermaceutic K ceutic, 595 kronor/30 ml. En pålitlig hudvårdsbästa som man inte vill leva utan. Ger näring, lugn och vård när huden har gått bananas. Att den till på köpet har SPF 50 är ett stort plus.



EVY Repair mousse/ultra hydration, 299 kronor/100 ml. Fluffig SOS-mousse som stöttar och stärker en försvagad barriär. Fullmatad med snälla ingredienser som hjälper en reaktiv, stressad hud i kris.



By wishtrend Sulfur 3% clean gel, 289 kronor/30 g. Vinka adjöss till ilsket röda knottor, öm och fnasig hud. Lugnar även de mest envisa utbrotten vid ”flygvärdinnesjukan”. Ett mirakel på tub.



CF ceuticals CCR balm, 798 kronor/60 ml. Behagligt sval, effektiv och praktisk – snäll rengöring och fuktkräm i ett. Huden gick från bråkig och blossig à la moget lingon till hälsosamt harmonisk.



Dermalogica Circular hydration serum, 825 kronor/30 ml. Snälla, silkeslena droppar som ger en rejäl fuktboost och lindring till en hud som stramar. Din hud hade skickat tackkort om den hade kunnat.



Face formula (Elixir cosmeceuticals) Vitamin C booster, 1190 kronor/30 ml. Förstklassigt serum med C-vitamin, en välstuderad rackare i hudvårdssammanhang. Skyddar mot solskador, ger jämnare hudton och pigg lyster.



Heliocare 360° Invisible spray SPF 50+, 389 kronor/200 ml. Solskyddssprej till kroppen som fördelas jämnt och fint utan att lämna någon trist, klistrig hinna. Sjunker in snabbt i huden utan att kladda.

Så mycket får du som jobbar i midsommar

Lön. Många är lediga i midsommarhelgen. Men för vissa andra blir det arbete. Så mycket tjänar transportarbetarna som jobbar när andra dansar runt stången.

Text **JOHN ANTONSSON**
Illustration **MATTIAS KÄLL**

Transport har många olika avtal. Lönevillkoren och ersättningar för att jobba under storhelger skiljer sig mellan dem. Så här är villkoren i några av avtalen.

Åkeri/terminal

Chaufförer och terminalarbetare som går på transportavtalet har i grunden rätt till betald ledighet i midsommarhelgen. Men vissa måste jobba för att få landet att funka. De som gör det tjänar så här mycket extra.

Lastbilschaufförer

Midsommarafteon och midsommardagen ska vara lediga dagar för tillsvidareanställda och de flesta visstidsanställda.

Men måste du jobba så räknas det som övertid. Du ska alltså få din vanliga månadslön och utöver det ska du ha en timlön på mellan 173,35 och 179,05 kronor och ett övertidstillägg på 50 procent.

Därutöver tillkommer ob-ersättning. Mellan 00.00 och 06.00 är det enkelt ob på 36,40 kronor i timmen och därefter mellan 12.00 och 24.00 är det kvalificerat ob-tillägg på 72,81 kronor.

Dessutom tillkommer premiekompensation för varje arbetad timme.

Terminalarbetare

Midsommarafteon och midsommardagen ska vara lediga dagar för tillsvidareanställda och de flesta visstidsanställda.

Men måste du jobba så räknas det som övertid. Du har därför rätt till timlön på mellan 168,24 och 176,11 kronor i timmen och övertidstillägg på 100 procent av din timlön. Du får dessutom enkelt ob-tillägg mellan 00.00 och 06.00 på 35,33 och därefter kvalificerat ob-tillägg på 60,57 kronor i timmen från 06.00 på midsommarafteon till och med 24.00 vid midsommardagens slut.



Till det tillkommer premiekompensation för varje avlönad timme.

Taxiförare

Taxiförare får antingen månads- eller provisionslön.

Den som har provisionslön får i regel samma

procent på inkört belopp, oavsett vilken dag han eller hon jobbar.

Taxiförare som har månadslön kan få övertid vid storhelger, men det beror på hur schemat är upplagt. Däremot ska man ha ob. Mellan 06.00 och 19.00 på midsommarafteon och midsommardagen har man 30,50 kronor i timmen i ob-ersättning. Mellan 19.00 och 06.00 får man

kvalificerat ob på 50,99 kronor i timmen.

Bevakningsanställda

Som bevakningsanställd finns helgdagarna medräknade i normalarbetstiden. Man jobbar i snitt 38,25 timmar i veckan eller 165,65 timmar i månaden. Så den som jobbar under storhelg

kan inte räkna med övertidsersättning. Däremot får man från och med 06.00 på midsommarafteon ett förhöjt ob på 165,65 kronor i timmen fram till och med 06.00 på midsommardagsmorgonen.

Mellan 06.00 på midsommardagen till och med 06.00 dagen därpå får man ob-ersättning på 73,92 i timmen. ●

Experten

Andreas Kindsjö är central ombudsman på Transport.



Varför är det så olika ob i avtalen?

–Branscherna ser olika ut, vilket syns i de olika kollektivavtalen. Många och engagerade medlemmar avspeglar sig i högre löner och tillägg.

Skiljer det sig också mycket åt när det gäller hur mycket vikt som läggs vid ob-frågor vid förhandlingar?

–Det är medlemmarna som på avtalsråd inför handlingarna tar fram avtalskrav, de kraven avspeglar hur de olika avtalen utformas. Att höja något med mera än vad det höjs med enligt ”märket” kostar pengar från andra höjningar, till exempel hur mycket man kan höja månadslönen. Ju fler som berörs av den extra höjningen, desto dyrare blir den.

Vore inte idealet en generös modell à la Handelsanställdas förbund?

–Det är bara bra om alla inom avtalsområdet endast arbetar då man får ob-tillägg. Det är lätt att bli van vid en högre inkomst som ett högt ob-tillägg skulle ge, men svårt att ställa om den dagen arbetsgivaren ändrar arbetstiderna till dagtid.

Så generellt är det alltid bättre att satsa på mer påslag på grundlönen?

–Ja, eftersom alla får grundlönen, oavsett vilken tid man arbetar. Men det har hänt att man har gjort speciella riktade höjningar av just ob-tilläggen.

Har alla centrala kollektivavtalens ob-tillägg fastställt?

–Nej, gummiverkstadsavtalet har inte ob-tillägg eftersom man inte kan schemalägga arbete på exempelvis helger och nätter. Men arbetsgivaren kan efter en lokal överenskommelse göra upp om att förlägga arbetstid på en helg till exempel. ●



Domstol sågar miljözoner

Trafikpolitik. Efter flera turer i olika domstolar har förbudet mot diesel- och bensindrivna fordon i en zon åter mött motstånd. Länsstyrelsen säger nu nej till miljözonen i Stockholms innerstad.

Text och foto Lilly Hallberg

Politikerna i Stockholms stad har beslutat att införa en så kallad miljözon 3 i en central del av huvudstaden, ett led i att minska problem med luftföroreningar från trafiken.

Egentligen var tanken att miljözonens regler skulle börja gälla redan från den 1 januari i år. Men flera aktörer överklagade beslutet till förvaltningsrätten. Länsstyrelsen i Stockholms län pausade då införandet, i väntan på att domstolen skulle fatta sitt beslut.

I februari gav förvaltningsrätten

sitt godkännande av kommunfullmäktiges beslut. Även EU har gett sitt klartecken.

LÄNSSTYRELSEN FORTSATTE dock prövningen av de lokala trafikregler som skulle gälla i zonen. Sista veckan i maj kom beskedet: länsstyrelsen stoppar införandet av Stockholms miljözon.

– Nu behöver vi läsa länsstyrelsens beslut och analysera hur vi bäst kan gå vidare. Målet är fortfarande att ha en miljözon på plats så snabbt som möjligt. Avgaserna i city ökar risken för både sjukdom och förtida död, säger Lars Strömgren (MP), trafikborgarråd i Stockholms stad, i ett pressmeddelande från Miljöpartiet.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT KAN överklagas till Transportstyrelsen. ●

Leder bra kondition verkligen till längre liv?

Forskning. Personer med bra kondition lever oftare längre. Något förvånande har de också lägre risk att dö i olyckor.

– Vi såg att personer med hög kondition i sena tonåren hade lägre risk att dö i förtid, till exempel av hjärt-kärlsjukdom, jämfört med dem som hade låg kondition. Men när vi sedan tittade på risken att dö i sluppmässiga olyckor var sambandet nästan lika starkt. Detta talar för

att personer med hög och låg kondition kan skilja sig åt på andra viktiga sätt, något som tidigare studier inte tagit hänsyn till fullt ut, säger Marcel Ballin, associerad forskare i epidemiologi vid Uppsala universitet, i ett pressmeddelande.

Sambandet gör att forskarna börjat titta på om det egentligen är andra saker som gör att risken att dö i förtid ökar. Vad det beror på är ännu inte klarlagt. ●

Nytt om forskning

1 Fler skolor väljer mer vegetariskt av klimatskäl. Men det finns en baksida. Unga kvinnor som har ett högre behov av järn riskerar järnbrist. Forskare vid Göteborgs universitet har samlat in en stor mängd skolmenyer och maträtterna har för lite järn. Därför föreslår forskaren hybridrecept. Alltså maträtter som till största del är vegetarisk, men innehåller en mindre mängd kött för att hela näringsbehovet ska tillgodoses.

2 Läckta dokument avslöjar att Rysslands desinformationskampanj Doppelgänger bara är toppen av isberget. Ett globalt nätverk av pr-byråer och influerare driver en större påverkansoffensiv, finansierad av Kreml med 600 miljoner euro årligen, enligt forskare vid Lunds och Karlstads universitet.

– När Doppelgänger-kampanjen blev känd tog man för givet att det var de falska spegelsajterna av exempelvis kända medie företag som var kärnan. Detta var en felbedömning, säger James Pamment, forskare i strategisk kommunikation vid Lunds universitet, i ett pressmeddelande.

Flera alternativ på förbindelse över Kvarken

Trafik. En fast förbindelse över Kvarken, mellan Umeå och finska Vasa, har länge diskuterats. Och det kommer sannolikt att ta flera årtionden innan det är möjligt att köra över på vägen. Men den finska förutredningen har nu definierat sex alternativ till förbindelse.

Den dyraste lösningen utredningen tar upp är en järnvägstunnel med konstgjorda öar, något som skulle kosta runt 318 miljarder kronor att anlägga. ”Billigast” vore en landsväg på vägbank och broar för 92 miljarder kronor.

I alla alternativ ansluter förbindelsen på den svenska sidan i Holmsund. ●



FOTO: MATTIAS GUSTAFSSON

Skyfall i Gävle 2021 ledde till översvämningar på många vägar.

Sverige inte anpassat för extremväder

Klimat. Forskare vid Linköpings universitet samarbetar med fastighetsägare i Gävle för att undersöka konsekvenserna av översvämningarna 2021. Forskarna har hittills upptäckt 9000 dokumenterade skadeärenden.

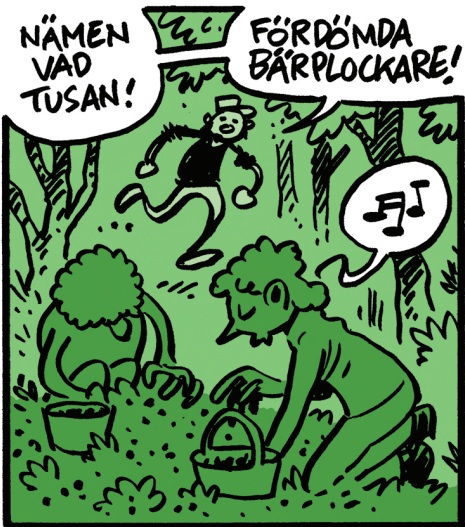
– Vårt samhälle är inte anpassat för att hantera höga temperaturer utan till att stänga ute och skydda oss från kyla. I dag är skyfall och värme de klimatvariabler som pekas ut som mest skadliga för oss. Värme och värmeböljor har absolut störst påverkan på vår hälsa, men skyfall och översvämningar i tätorter har kapacitet att ha störst ekonomisk påverkan, säger klimatforskaren Erik Glaas till forskning.se.

Det finns en åtgärd som verkar lösa många av problemen: Trädplantering.

– Det går att lösa ganska många av problemen med samma sak – mer grönska och infiltrerande ytor. Vi har till exempel sett att träd har en jättestor effekt på temperaturen i tätorter, ibland kan träd medverka till tio grader lägre temperatur än omgivningen, säger Erik Glaas. ●

På väg

Originalserie för Transportarbetaren av Mats Källblad



Han riktade kameran mot de som tar hand om oss

Hur värderas arbetet som går ut på att ta hand om andra människor? Det är den centrala frågan Nils Petter Löfstedt ställer i sin film *Det omätbara*.

Text **JOHN ANTONSSON**

ARBETET MED FILMEN *Det omätbara* började på sätt och vis med Nils Petter Löfstedts egen bakgrund, han har själv haft olika omsorgsjobb. Det första inom äldreomsorgen.

– Jag frågade min chef om jag fick ta lite bilder och det fick jag. Det skulle ha varit otänkbart nu, men var inga problem då.

Hans svartvita bilder från sommaren dyker upp nära början av filmen. Men i de allra första scenerna får vi möta Nils Petter Löfstedts föräldrar.

– Mina föräldrar närmade sig pensionen och de är väldigt skickliga på sina yrken. Jag kände att här finns en sorg över att de bara ska sluta. Att det inte är någon som går bredvid och lär sig. Ingen som samlar in deras kunskap. De ska bara sluta. Det blev som en spark i röven på mig, snart slutar de och då kan du inte längre göra det. Så jag började med att filma mammas och pappas jobb.



Dokumentärfilmaren Nils Petter Löfstedt.

FOTO: FANNY FAGER

Filmografi

→ *Det omätbara* (2024)

→ *På Hvitfeldtska bodde vi* (2023)

→ *Himlens mörkrum – bilder ur arkivet* (2020)

→ *Himlens mörkrum* (2017)

→ *Piren* (2010)

Nils Petter Löfstedts genombrott som filmare kom i filmen *Himlens mörkrum*. I den följer han fotografen Jean Hermansson och besöker de industriarbetare som Jean fotograferat för bland annat fackförbundspress under 1970-talet. Och när han tänker på människorna som jobbar med omsorgsyrken kan han inte undgå att jämföra med industrin.

– Om det hade varit någon inom industrin som kanske kör en speciell svarv. Han skulle inte bara gå i pension. Då hade ledningen fattat att någon måste gå bredvid så att han kan lära ut allt han kan. Där hade man insett att hans kunskap om maskinen är värdefull.

JOBDET MED FILMEN *Det omätbara* har varit tidskrävande. Nils Petter Löfstedt berättar att det ”går inte bara att stövla in på arbetsplatser och filma”.

I stället fick filmandet föregås av långa samtal med de människor han skulle följa. Han gick först bredvid en vecka och lärde känna dem han skulle följa, så att han inte bara skulle vara främling med en kamera.

– Jag filmade mycket och det är jättelite av det som fick komma med. Det är en filmares smärta att inte allt får plats. Men nu har jag chansen att prata om det efteråt.

Han berättar att filmen har förändrat honom i grunden.

– Jag har fått vänner för livet och det är nästan som att man blir förälskad i dem man filmar. Det blir så starkt. De som jobbar med det här jobbar med de största frågorna. Att få vara bredvid en människa som långsamt är på väg att försvinna eller barn som ska få en start i livet. För min egen del har jag kommit fram till de filosofiska frågorna. Vad ska vi ha för samhälle? Och varför har vi ett samhälle? Ska samhället handla om tillväxt, tillväxt, tillväxt, eller ska vi ta hand om varandra?

INNAN FILMENS PREMIÄR på SVT har en längre bioversion gjort en lång turné i Sverige. En turné som rymt möten med människor. En av de barnskötare han filmade var på premiärvisningen av filmen.

– Senare på kvällen får jag ett sms och så står det: ”Jag har inte förstått vad jag är värd.”

Har du haft några oväntade samtal om filmen?

– Många som jobbar inom hemtjänst eller förskolan tar med sig sin gubbe och tittar på filmen. En kvinna sa: ”Han grät mer än jag.” En annan berättade att hennes man sa: ”Jag har inte förstått. Jag har tänkt att

FOTO: NILS PETTER LÖFSTEDT / STAVRO FILMPRODUKTION



Ahmed Alneaimi har varit undersköterska sedan 1995. Han jobbar på ett demensboende i Malmö.

FOTO: NILS PETTER LÖFSTEDT / STAVRO FILMPRODUKTION



Regissörens mor Lotta Löfstedt, numera pensionerad barnskötare och förskolekock.

det var du som var lite klen. Men nu förstår jag att det är ett system som gjort det här mot människor.” Det är fränt att en film kan hjälpa oss att få syn på saker.

PÅ GRUND AV gensvaret på *Det omätbara* har teamet bakom filmen fått jobba med den betydligt längre än planerat. Men nästa steg blir att fortsätta med arbetet att göra en uppföljare till 2017 års *Himlens mörkrum*. Uppföljaren följer nya fotspår som dykt upp efter den första filmen. Jean Hermansson och journalisten

Folke Isaksson reste runt mellan svenska industrier. Hermansson fotograferade och Folke Isaksson boka-de träff med arbetarna och reste hem till dem efter jobbet. Med sig hade han en bandspelare.

– Jag har fått tillgång till 150 ljudband och nu kan jag lägga rösten till bilden. Jean Hermansson sa att bilden är så vek för att den är tyst och folk kan lägga in saker i bilden som inte stämmer. Men nu när vi har rösterna kommer vi närmare någon sorts sanning eller verklighet. ●



”Jag har fått vänner för livet och det är nästan som att man blir förälskad i dem man filmar. Det blir så starkt.”



Nicolina undrar vad som gäller vid en nära anhörigs bortgång. Och Junaid vill veta vad som händer efter provanställningen. Det och fler frågor svarar Transports experter på.

Illustration MARTIN HEAP

Vad får jag betalt om jag jobbar på en röd dag?

? Jag jobbar på en terminal och vi har transportavtalet. Jag är tillsvidareanställd och får månadslön. Det vill säga att jag även får betalt för röda dagar, trots att det inte är något arbete då.

Nu ska jag ändå hoppa in och jobba en röd dag när det behövs. Hur funkar det då? Får jag betalt som alla dem som inte jobbar som tillsvidareanställda?

Eller får jag bara lön som en vanlig arbetsdag?

Milton

... Om du blir utkallad på en röd dag ska du ha månadslön i grunden plus extra timlön, övertid, kvalificerad ob och premiekompensation för de timmar du jobbar under helgdagen.

Med helgdag menas röda dagar som infaller måndag till lördag. Påsk-, pingst-, midsommar-, jul- och nyårsafton.

Magnus Larsson, central ombudsman

Vad gäller när jag är sjuk?

? Jag undrar vad som gäller vid sjuklön. Har arbetsgivaren rätt att kräva läkarintyg efter första sjukveckan? Om så inte skett vad gäller då?

Beatrice

... Arbetsgivare har rätt att kräva läkarintyg från dag 7. Lämnar du inte in det så är det osannolikt att du får sjuklön efter den dagen.

I de flesta avtalen finns det även med att arbetsgivare kan kräva så kallat förstadagsintyg. Gör arbetsgivaren det så ska du kontakta din lokalavdelning för att reda ut varför arbetsgivaren kräver det.

Joakim Guttman, central ombudsman

Kan jag begära ut semesterlönen?

? Jag började mitt jobb som bilrekondare den 1 mars 2024 och jag har inte tagit någon semester än.

Jag var sjukskriven från den 13 februari till och med den 18 maj. Jag kommer att återgå till jobbet efter min sjukskrivning.

Jag undrar om jag kan begära ut min semesterlön från arbetsgivaren?

Sevim

... Du kan begära att ta ut semester nu när du återgår i arbete. Semester är till för ledig-

het så du har i år rätt till semesterdagar.

Du har tjänat in semesterlön sedan den 1 mars 2024 (intjänandeår: 1 april 2024–31 mars 2025, uttagsår: 1 april 2025–31 mars 2026).

Vad avser din sjukskrivning (13 februari–18 maj) är 180 dagars sjukfrånvaro per intjänandeår semesterlönegrundande.

Sammantaget ska semesterlönen betalas ut i samband med att du tar semester – inte som en separat utbetalning.

Anna Erixon, central ombudsman

Vad händer efter min provanställning?

? Jag jobbar på ett stort bevakningsföretag och på mitt kontrakt står att det är en provanställning men vid behov.

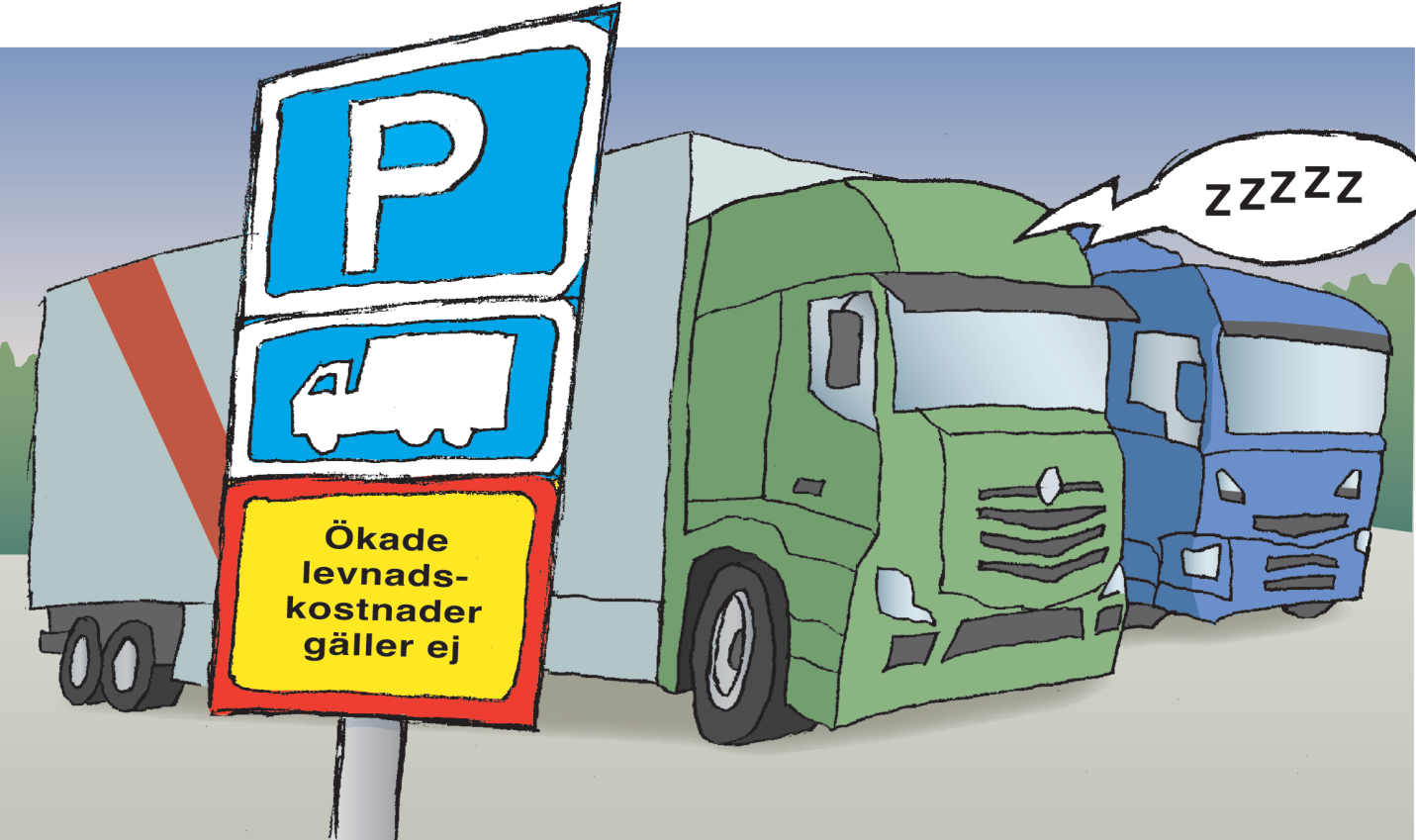
Vad gäller när min provanställning är slut? Kan den övergå till att fortsätta bara vara vid behov? Eller är det tillsvidare-tjänst jag får?

Det står inget i mitt kontrakt om vad som händer efter provanställningen.

Junaid

... Provanställning övergår automatiskt till en tillsvidareanställning, om ingendera parten vidtar någon åtgärd.

Den övergår till samma anställningstyp som provanställningen varit. I ditt fall blir du alltså



Är det jag själv som ska betala parkeringsavgiften när jag sover i lastbilen? frågar Daniel.

tillsvidareanställd som behovs-anställd.

Om du vill veta mer kring dina rättigheter som behovs-anställd, vänder du dig till fackklubben på din arbetsplats.

Saknas en sådan vänder du dig till din Transportavdelning (skanna qr-koden för kontaktuppgifter).

Magnus Thelander, central ombudsman



Ska jag betala p-avgiften själv?

? Ska jag som anställd behöva betala min parkering själv när jag sover i lastbilen?

Jag får traktamente som jag ska, men ingår parkeringsavgift i "ökade levnads-kostnader" eller ska åkeriet betala den ut-

över det vanliga traktamentet? Daniel

... Du ska självklart inte behöva stå för parkeringsavgifter lika lite som du ska behöva stå för bilprovning, färjeavgifter, skatter med mera.

Ersättningen för ökade levnads-kostnader är för att man ska kunna gå ut och äta.

Magnus Larsson, central ombudsman

Vad gäller vid nära anhörigs bortgång?

? Min mamma avled i måndags och jag är hemma denna vecka plus måndag nästa vecka från jobbet.

Hur funkar det? Har jag rätt till ersättning? Hjälper ni till

med något? Sjukskriver man sig, eller tar jag det som obetald frånvaro? Nicolina

... Vid nära anhörigs frånfälle så är du berättigad till en dags permission. Utöver det så finns det sedan möjlighet till permission vid begravning alternativt urnsättning.

Resterande tid får du utifrån förutsättningarna antingen ta semester eller tjänstledigt. Huruvida du ska sjukskriva dig eller inte kan jag inte uttala mig om.

Angående din undran om vi hjälper till med något så får jag be dig kontakta din lokalavdelning för att reda ut vad det är du kan behöva ha hjälp med (skanna qr-koden för kontaktuppgifter).



Joakim Guttman, central ombudsman



Fråga Transports experter!

Är du medlem i Transport och har egna frågor om din anställning, eller annat som har med jobb eller studier att göra? Ställ dina frågor till Transport på direkten som du når genom att ringa 010-4803000. Medlemmar kan också logga in på transport.se och chatta med Transports olika experter.



FOTO: JUSTINA ÖSTER

I år satt säkerhetskontrollanten Therése Svenningsson för första gången, och som enda kvinnan, med i Transports förhandlingsdelegation för bevakningsavtalet.

Kärlek, flyg och väskor

Therése Svenningsson har 22 års erfarenhet av att kontrollera andras bagage. I år satt hon för första gången med i förhandlingsdelegationen för bevakningsavtalet.

Text **LILLY HALLBERG**

– **DET ÄR SPÄNNANDE**, ger mer kött på benen, säger Therése om erfarenheten av hur också de egna arbetsvillkoren formas i förhandlingar.

Det är maj i Stockholm. Therése ”Tessan” Svenningsson är enda kvinnan i den annars bokstavligen tio man starka delegationen. Fast just det reagerade hon bara på när hon först såg listan med dem som röstats fram för uppdraget, det är inget som påverkat arbetet. ”Gruppen fungerar bra, de flesta är nya, alla är så engagerade” med hennes ord.

”Hemma” på Landvetter är Tessan vice klubbordförande och facklig informatör. Engagemanget väcktes under en tidigare period då brister i arbetsledningen lett till psykosociala problem.

– I dag fungerar det mycket bättre, en hel del går att lösa lokalt och det är härligt. Arbetsgivaren vill ju också att vi ska må bra.

Tessan började arbeta på flygplatsen 2003, under Luftfartsverkets tid. Senare



FOTO: PRIVAT

THERÉSE SVENNINGSSON

Jobb: Säkerhetskontrollant, Landvetter.

Bor: Borås.

Ålder: 50 år.

Familj: Sambo, två äldre bröder med familjer.

Fritid: Reser gärna, älskar att laga mat, och facket. ”Tar sin tid, alla saker kan inte vänta”.

Dold talang: ”En jävel på att sjunga i duschen”.

var säkerhetskontrollanterna anställda av Swedavia, i dag är Securitas hennes arbetsgivare. I början kunde hon själv känna suget efter att komma i väg.
– Jag älskar att resa.

SNART KAN EN mer permanent flytt bli aktuell. Hennes sambo är just färdig med utbildningen till pilot. Det har sina fördelar.

– Jag åker bara med, då blir det med enmotoriga plan från Borås flygklubb. Det kan bli spontant, som en tur till Varberg

över lunch om han hört att det finns någon ledig maskin.

För tillfället är mannen inne i en rekryteringsprocess. Therése Svenningsson är öppen för att framöver bosätta sig i ett annat land, helst inom EU. Turkiet är också aktuellt då hennes sambo kommer därifrån och har kvar sin ursprungsfamilj i landet.

Paret träffades genom en gemensam vän på sociala medier, skrev och chattade under ett halvår innan de först sågs. Tre år senare, 2016, landade mannen i hennes liv i Sverige.

– Han kom till Landvetter på en fredag och började skolan på en måndag.

Språket gick fort att tillägna sig och bostaden var under en period översållad med post it-lappar med vad allt heter på svenska.

– Nu har jag blivit lite bortskämd med att ha som en riktig kock hemma, det blir ofta en sorts fusion av turkisk och svensk mat. Vi kan sitta och prata när vi äter frukost om vad vi ska laga till middag.

THERÉSE GER ETT påfallande glatt och tryggt intryck. Hon har många gånger hört att hon borde blivit psykolog. Finns det då inget beteende hos resenärer som generellt väcker irritation? Nja, det skulle vara folk som far med uppenbar osanning vid skanning av bagage eller försöker skapa egna regler. Nog för att göra programmet *Väsknytt*.

– Många säger ”nej” och argumenterar då de blir stoppade, fast röntgen visar att de till exempel har en schampoflaska eller extra mobil i väskan. Men det kanske är en naturlig, mänsklig reaktion? Och de allra flesta vill ju inte göra fel. ●



1897

Kort om Transport

Transportarbetaren är Svenska Transportarbetareförbundets (Transports) medlems-tidning. Förbundet har omkring 54 670 medlemmar och är ett av 13 LO-förbund.

Om du vill komma i kontakt med Transport, ring 010-480 30 00. Växelns öppettider är måndag–fredag 8.00–16.40. Lunchstängt 11.30–12.30. Utom dag före helg-dag, då den stänger klockan 12.00.

Transport har 25 avdelningar, sprid-da över landet. Avdelning 1 och 2 är rena stuveri-avdelningar som organiserar hamnarbetare. Avdelning 46 är på samma sätt en rikstäckande avdelning för per-sonal inom flyget.

Kort om a-kassan

Transports arbets-löshetskassa har sina lokaler på samma adress som förbundskontoret i Stockholm.

A-kassan når du på telefon 0771-40 30 01, måndag–torsdag 13.00–15.00 och fredag 9.00–11.00.

Mer information hittar du på transport.se och transportsakassa.se.

Det här är på gång i din lokalavdelning

Material till nästa nummer lämnas senast den 11 au-gusti till christina.ahlund@transportarbetaren.se.

AVDELNING 2 HAMN SYD- OCH VÄSTSVRIGE

Pensionärer, se hit! Hej, vi är några seniorer som har startat en pensionärs-förening i hamnarbetarnas avdelning 2, sektion 1. Och vi hoppas att det är fler som vill vara med.

Vår målsättning är att träffas för lunch och intressanta föreläsningar vid några tillfäl-len varje år.

Välkomna att kontakta oss på e-post trpgbgavd2senio-rer@gmail.com.

AVDELNING 4 ÖSTERGÖTLAND

Semestertider – och det innebär lite mindre aktivitet på avdelningen. Dock ser vi till att vara bemannade så ni medlemmar kan få råd och hjälp.

Lättast får ni tag i oss på vårt växelnummer 010-480 30 04.

Vi på avdelningen önskar alla medlemmar en skön sommar!

AVDELNING 6 VÄRMLAND

Efterlysningar Saknar din arbetsplats ett skyddsombud eller Transportombud? Är du nyfiken och vill ha tips och råd? Ring till avdelningen på 010-480 30 06 eller mejla till transport.6@transport.se så berättar vi mer!

TRANSPORT AVDELNING 9 ÖREBRO

Pensionärssektionen bjuder in till Bergöös i Hallsberg den 6 augusti kl 10.00. Där får vi



Branäs



Sälen

AVDELNING 6 VÄRMLAND

Hyr våra stugor i sommar

Har du tänkt på sommarsemestern?

Vi har två stugor, en i Branäs och en med två lägenheter i Tandådalen, för uthyrning hela året.

Se hemsidan för mer information och tillgänglighet (skanna qr-koden).



visning av Bergöväningen med sommarutställningen om en person som varit verksam i Hallsberg. Vi besöker även magasinet som innehåller en stor modelljärnväg samt historik kring järnvägen i Hallsberg. Lokala konsthant-verk kommer också visas på plats.

Maxantal är 20 personer, så anmäl er omgående till avdelning 9 på tel 010-480 30 09. Välkomna, önskar styrelsen!

Till er som snart är pen-sionärer: Tänk på att inte avsluta medlemskapet när ni går i pension. För mindre än 150 kronor i månaden, har ni kvar fullvärde på hemförsäkringen. Och om två i familjen är medlemmar i ett LO-förbund har ni även allrisk på köpet.

Via Folksam kan man få information om försäkringar och vårt pensionsbolag Folksam-LO pension.

Det är många förmåner som försvinner om ni avslutar medlemskapet. Ni är alla all-tids välkomna till vår pension-ärsverksamhet i avdelning 9.

Se vår Facebook-sida för mer infor-mation (skanna qr-koden).



AVDELNING 11 NORD-UPPLAND/GÄSTRIKLAND

Dags att utbilda sig! Vill du veta mer om facket och ditt kollektivavtal? Varför är man medlem och vad innebär det?

Då ska du gå en Start- och Avtalspunkt för att få mer inblick i vad facket gör och för att få en överblick över kollektivavtalet på din arbetsplats.

Du får även ett skattefritt stipendium på 804 kronor.

Nu finns det utbildningstillfällen hela året ut! Skan-na qr-koden för att få reda på mer.



Saknar ni någon förtroen-devald på er arbetsplats? Vi efterlyser dig som saknar Transportombud eller skyddsombud på just din arbetsplats.

Har du frågor eller funde-ringar om vad det innebär? Tveka inte att höra av dig till oss på transport.11@trans-port.se så berättar vi mer.

Arbetsplatsbesök Vill du att vi kommer och besöker din arbetsplats? Hör av dig till vår ordförande på mejladress sanna.eklund@transport.se.

Övriga frågor Är det något du funderar på i övrigt, tveka inte att höra av dig till oss! Mejla trans-port.11@transport.se eller ring 010-480 30 11. Övriga kontaktuppgifter finner du via qr-koden.



AVDELNING 12 MALMÖ

Kvinnliga chaufförer i 12:an Dags för andra träffen den 27 augusti kl 9.00–16.00. Arbetar du som chaufför inom åkeri eller miljö så ta chansen att anmäla dig. Tema: Sexuella trakasserier och könsdiskriminering samt Transports introduktionsut-bildning.

Jobbar du denna dag? Inga problem, du får ersättning för faktiskt förlopad arbetsför-tjänst (EFA). Det vill säga: Du får betalt som om du hade arbetat, fast av oss i stället.

Välkommen att anmäla dig oavsett om du deltog på första träffen eller inte. Mejla till linda.svensson@transport.se.



”STARTPUNKTEN” IN ENGLISH

Would you like to learn more about Transport and union membership?

Then sign up for ”Start-punkten”, our free introductory meeting. In English on August 24th from 10.00 to 14.00 (10 AM to 2 PM).

We’re providing pizza so you won’t go hungry. Sign up by sending an email to studier.12@transport.se.

Facklig grundkurs Vill du lära dig mer om Transport och det fackliga medlemska-pet? Gå Start-punkten! Vi bjuder på pizza så du inte sitter hungrig. Skanna qr-koden och anmäl dig!



Vi på avdelning 12 vill öns-ka alla våra medlemmar en trevlig sommar och en skön semester!

AVDELNING 14 HELSINGBORG

Sommartider Avdelnings-expeditionen kommer att ha begränsade öppettider under sommaren.

Därför är det bra om du bo-kar tid innan du besöker oss. Ring 010-480 30 14.

Vi på avdelningen vill även passa på att önska alla med-lemmar en fortsatt trevlig sommar och en välbehövlig semester, när den nu infaller.

AVDELNING 16 GOTLAND

Höstmöte och extra års-möte Avdelningen kommer att kalla till ett extra årsmöte som preliminärt är planerat till tisdagen den 9 september.

Huvudanledningen är byte av kassörsupdrag till ny ombudsman då Thomas Gahnström går i pension den 30 september.

Det finns även andra upp-drag som behöver väljas om till andra förtroendevalda/ medlemmar.

Kallelse kommer via e-post i slutet av sommaren, cirka tre veckor innan mötet. Så kolla upp att er mejladress är rätt i vårt system (logga in på Mina sidor på transport.se).

Sommarjobbet Var noga med att få ut ditt anställ-ningsbevis så fort som möjligt från arbetsgivaren, helst redan första dagen på arbetet.

Det är ditt bevis på att du är/ varit anställd. Utan ett sådant blir det svårt att driva ersätt-ningsfrågor i efterhand.

Årets Almedalsvecka Transport kommer att delta med minst en utredare från förbundskontoret. I övrigt lämnas be-sked på hemsidan (skanna qr-koden).



Kontakt med avdelningen under sommaren: Ring 010-480 30 16 eller mejla transport.16@transport.se.

AVDELNING 18 HÄLSINGLAND

Är du nyfiken och intresse-rad av att lära dig mer om Transport?

Kontakta vår ordförande/ studieorganisatör Mikael Humlin på 010-480 33 42 eller mikael.humlin@trans-port.se för att boka in en Startpunkt.

Fråga oss Har du frågor om ditt kollek-tivavtal? Kontakta någon av våra ombudsmän:

► Christina Mattisson: 010-480 33 40 eller chris-tina.mattisson@transport.se.

► Magnus Dawest: 010-480 32 46 eller magnus.dawest@transport.se.

Har du frågor om arbetsmiljö eller försäkringar? Kontakta vårt regionala skyddsombud:

► Johnny Wiklund: 010-480 33 41 eller johnny.wiklund@transport.se.

Är du ung (under 30) och har funderingar på det här med facket? Kontakta vår ungdomsansvariga:

► Jonna Grip: ung.18@transport.se.

Håll koll på vår hemsida och kalendern så ser du vad som händer i avdelningen.

Följ oss på våra sociala medier. Transportpodden Mellersta Norrland hittar du



Värva en jobbkompis – få 200 kronor i presentkort!

Om du värvar en arbetskamrat får du ett Super-presentkort värt 200 kronor! Allt din kollega behöver göra är att ange ditt namn och personnummer i sin medlemsansökan. Har du flera kollegor som vill gå med? Du får ett presentkort för varje medlem du vär-var! Presentkortet skickas ut då den nya medlemmens första betalning är registrerad.

Visste du att du direkt kan betala din första avgift och snabbt bli fullvärdig medlem. Du behöver bara invänta ditt välkomst-sms med betalningsuppgifter.



TRANSPORT-ARBETAREFÖRBUNDET

på vår hemsida, Podbean, Podcast och Spotify.

► Hemsida ► Facebook



Då vi har nya rutiner kommer vi att hålla dörren till avdelningskontoret låst.

Ring på dörrklockan eller ring 010-480 30 18 för att kolla om någon av oss är inne.

Vi är nu också inne i våra semesterperioder så slå en signal innan ditt besök för att kolla om någon av oss finns på plats.

Sommarhälsning Vi önskar er en trevlig sommar!

AVDELNING 19 NORRA MÅLARDALEN

Kamrater!

Sommaren är här och vi önskar alla våra medlemmar en varm och härlig semester!

Det må vara semester-tider, men avdelningen är bemannad under hela sommaren men med redu-cerad personalstyrka. Det är lättast att nå oss via mejl till transport.19@transport.se. Om du vill besöka avdelning-en, kontakta oss innan och boka tid.

Och jag vill tacka alla er som var med på vår fartfyllda dag med gokart och grillat för en fantastisk dag!

Andreas Kedborn, avdelningsordförande

Utbildningsdag För alla som är nyfikna på vad facket är har vi vår utbildning, där vi under en hel dag får en introduktion i både organi-sation och avtal. Det här är ett enkelt sätt att lära sig om vad facket är och hur ett kollektivavtal fungerar.

Om du är intresserad, hör av dig till vår ordförande på mejladress andreas.ked-born@transport.se för mer information.

Saknar din arbetsplats ett skyddsombud eller Trans-portombud? Är du nyfiken och vill ha tips och råd?

Ring till avdelningen på 010-480 30 19 eller mejla till transport.19@transport.se så berättar vi mer!

AVDELNING 20 NORRA SMÅLAND

Repskapet Kallelse till representantskapsmöte den 7 september kl 10.00. Kaffe och fralla från kl 9.30.

Vill du som medlem närvara i mån av plats så gör du en intresseanmälan till anna.axels-son@transport.se. Mer info kommer i kallelsen samt på hemsidan (skanna qr-koden).



Sektion 1 har medlemsmöte den 16 augusti kl 12.00 på avdelningsexpeditionen på Kalkstensgatan 10 i Jön-köping.

Det kommer att vara en sommarfest med lite mat och annat innan man utmanar de andra sektionerna i minigolf på Liljeholmspark-ens minigolf kl 15.00.

Mer info kommer på hemsidan (skanna qr-koden) och på Facebook.



Sektion 2 har utmanat de andra sektionerna i Blodomloppet. Anmäl er som lag via qr-koden.



Medlemsfiske är bokat i

Fråga Transport

Du som är medlem i Transport kan logga in på Mina sidor på transport.se (skanna qr-koden för att komma dit) och leta bland mängder av frågor och svar i förbundets medlemsforum.

Där har du också möjlighet att ställa egna frågor om till exempel löner, arbetstider, semestrar och ditt medlemskap.

Hökensås den 30 augusti kl 10.00 till den 31 augusti kl 10.00. Var vänlig och respektera tiderna!

Max två fiskar per medlem. Avdelningen kommer att vara på plats för att träffa er medlemmar. Mer information kommer på hemsidan (skanna qr-koden).

Boka tid för besök Mellan vecka 25 och 32 kan det bli lite längre svarstider då avdelningen har semesterbemanning.

För att vara säker på att få träffa någon på avdelningen: Boka en tid. Vi kan vara ute på företagsbesök och finns inte alltid på plats.

Glöm inte bort att dricka nu när det är varmt ute!

Sommarhälsning Avdelningen önskar alla medlemmar en glad midsommar och vi hoppas att ni njuter av en välförtjänt semester när det väl är dags.

Var rädda om er när ni är ute och åker på vägarna runt om i Sverige!

AVDELNING 25 HALMSTAD

Hej kamrater!

Sommaren är här och nu börjar semesterperioderna. Avdelningen har öppet hela sommaren och ni är välkomna på besök.

Den 28 juni är det Pride i Varberg som vi kommer att delta i tillsammans med LO Kungsbacka-Varberg.

Vill du vara volontär? Anmäl ditt intresse till manuel.gomez@transport.se.

Vi önskar att DU vill bli mer aktiv som Transportombud, skyddsombud eller något annat fackligt uppdrag på din arbetsplats. Vi behöver dig!

Utbildning Vi erbjuder fackliga studier på alla nivåer: Introduktionskursen Startpunkten, för dig som är nybliven medlem eller intresserad, och avtalsutbildningen Avtalspunkten för dig som är medlem.

Gå in på vår hemsida (skanna qr-koden) för att anmäla dig till Startpunkten och Avtalspunkten.

Tänk på att ditt kollektivavtal ger dig bättre villkor. Läs mer om det på *Mina sidor* på transport.se.

Glad sommar, önskar avdelningsstyrelsen!

AVDELNING 28 I NORR

Sommaren är äntligen här och vi vill passa på att önska er alla en riktigt varm och skön sommar.

För information om planerade aktiviteter, besök avdelningens hemsida (skanna qr-koden).

Vi söker fler förtroendevalda till vår organisation. Är du själv intresserad av ett fackligt uppdrag eller vet du någon kollega som är det?

Fram till nomineringsmötet fredagen den 30 november finns möjlighet att nominera till fyllnadsval 2025 samt till årsmötet 2026.

Läs mer på avdelningens hemsida (skanna qr-koden).

Uppdatera dina kontaktuppgifter på transport.se, *Mina sidor*, för att få aktuell information från avdelningen.

AVDELNING 51 SYDÖSTRA SVERIGE

Rätt kontaktuppgifter Under avtalsrörelsen är det extra viktigt att du som är medlem har korrekta anställningsuppgifter och kontaktuppgifter registrerade på din medlemsida ifall vi skulle behöva få kontakt med dig om det händer något på din arbetsplats.

Vi behöver mobilnummer och mejladress till alla våra medlemmar för vi kommunicerar i första hand via mejl.

Gå in på *Mina sidor* på transport.se och kontrollera att dina uppgifter stämmer. På hemsidan hittar du även uppdaterad information om ditt avtal.

Vill du att vi planerar ett besök på din arbetsplats? Kontakta avdelningen på tel 010-480 30 51 om du har frågor eller vill veta mer.

Startpunkten är en facklig grundutbildning där du lär dig mer om varför facken skapades och vilka rättigheter och skyldigheter du har som medlem.

Skanna qr-koden för att anmäla dig.

Avtalspunkten är en utbildning där vi pratar om vad som står i kollektivavtalet och vilka rättigheter och skyldigheter du har som medlem.

Skanna qr-koden för att anmäla dig.

Vi ser nu att våra medlemmar börjar efterfråga utbildningar på avtalen och

planering sker löpande. Kontakta avdelningen om du vill veta mer.

Är du pensionär och intresserad av att träffa gamla transportare så är du välkommen att kontakta någon av oss:

► Kenneth Ingemansson, Karlskrona: tel 070-302 56 61.

► Gustav Holmberg, Sölvesborg: tel 070-245 62 58.

Trevlig sommar önskar alla vi på avdelning 51 våra kollegor och medlemmar! Vi vill också gratulera våra gymnasiel elever till studenten.

Att tänka på:

► Arbeta för företag som har kollektivavtal.

► Se till så du får ett anställningsbevis.

► Se till att du får lönespecifikationer.

► Kontakta avdelningen om du funderar på något eller har frågor.

Här när du oss
► Växel: 010-480 30 51.

► E-post: transport.51@transport.se.

► Hemsida ► Facebook



AVDELNING 55 BOHUSLÄN/DALSAND

Anställningsbevis? Har du ett sådant? Det ska du ha. Prata med din chef eller hör av dig till avdelningen.

Uppdatera Bytt mobilnummer, e-postadress eller arbetsgivare? Gå in på *Mina sidor* på transport.se och se så det stämmer.

Fråga oss Är det något annat du funderar på vad gäller jobbet? Slå oss en signal på 010-4803055 eller skicka ett mejl till transport.55@transport.se.

Sommarhälsning Avdelningen med styrelse vill

önska alla medlemmar en trevlig sommar!

AVDELNING 88 DALARNA

Sommar på avdelningen Under sommaren kommer det vara mindre bemanning på avdelningskontoret. Detta medför att det vissa dagar är tomt då vi är ute på arbetsplatsbesök.

Ring gärna i förväg för att se om det finns tid att komma förbi på ett besök.

Vi söker fler som vill vara förtroendevalda på sina arbetsplatser. Gäller både skyddsombud och Transportombud. Vi ser gärna minst en av varje på varenda arbetsplats!

Kontakta avdelningsordförande Linus på linus.gustavsson@transport.se för mer information.

Studier Vi kör Startpunkter på avdelningen. Startpunkten är en utbildning som tar upp Transports historia och vad en fackförening är för något. Men vi pratar även om arbetsmiljö och organisering.

Vår studieorganisations kan varmt rekommendera kursen för alla medlemmar. Det finns inbokade kurstillfällen i höst, men vill du och dina kollegor att vi kommer ut till er så hör av er. Vi är väldigt flexibla! Se vår hemsida för mer information (skanna qr-koden).

Koll på sommarjobbet Under vecka 27 kommer vi tillsammans med LO att be-

söka flera arbetsplatser runt omkring i vår avdelning.

Syftet är att informera sommarjobbare om vad facket är för något samt lite grundläggande information om rättigheter och skyldigheter på arbetsplatsen.

Vill du ha ett besök? Mejla till ung.88@transport.se.

Kontakta oss via mejl på transport.88@transport.se eller ring direkt till avdelningen på tel 010-480 30 88.

Vi finns på Facebook och Instagram (TransportAvd-88Dalarna). Besök gärna vår hemsida också.

► Facebook ► Hemsida



Sommarhälsning Vi vill önska alla medlemmar och förtroendevalda en fin sommar!



FJÄLLSEMESTER I SÄLEN

Vi har öppnat bokningen för säsong 2025/2026. För att boka: ring avdelningen på tel 010-480 30 88. Lägenheten i Lindvallen har sex bäddar och är fullt utrustad. Transporttunnel som tar dig till liften vid Söderåstorget ligger 200 meter från lägenheten.

Mer information finns på hemsidan. Där kan du se bilder och en beskrivning av lägenheten.

I norra Dalarna finns bland annat skidbackar, skoterleder, bra fiskevatten, möjlighet till fjällvandring och en fantastisk natur för vila och rekreation. På salen.se hittar du det samlade utbudet av aktiviteter och nöjen.



Tommy Wreeth

Tid att återhämta sig och reflektera

En minst sagt intensiv period med avtalsförhandlingar har pågått sedan mars. På flera områden har det varit tuffa förhandlingar. Inom hamn och kabin tvingades vi att varsla om konflikt. Hittills har det till slut löst sig bra inom alla avtal, trots en del gnissel från arbetsgivarna.

PERSONLIGEN TRODDE JAG på problem på bevaknings- och säkerhetsavtalet, sett till hur förhandlingarna utvecklade sig i förra avtalsrörelsen när vi var nära konflikt. Men motpartens agerande denna gång var betydligt mer konstruktivt och lösningsinriktat. Det är alltid roligare att bli positivt överraskad än negativt.

Vi har fortfarande pågående förhandlingar på gummi och lokalt på kabin. I skrivande stund är förhandlingarna tyngst på kabinavtalet och på vissa så kallade företagsbilagor, alltså avtal lokalt på respektive flygbolag. Jag väljer dock att hoppas på konstruktiva lösningar även här. Däremot finns en del kulturkrockar som visat sig efter att vi tog över avtalet från Unionen.

EFTER SEMESTERPERIODEN TAR avtalsrörelsen ny fart. Då startar förhandlingarna inom taxi och flygavtalen. Parallellt med avtalsrörelsen pågår en intensiv diskussion inom LO om hur arbetstidsförkortning bäst kan lösas. Är det via lag eller gemensamma förhandlingar inom LO?

Förbundets uppfattning är att bästa lösningen är lagstiftning. Den linjen drev vi på LO:s kongress i fjol och på Socialdemokraternas kongress i år. Vi är givetvis beredda på att lösningen kan bli en kompromiss mellan alternativen och vi ser fram emot en rejäl diskussion till hösten.

I ÖVRIGT HOPPAS jag att ni alla kan se fram emot en semesterledighet med tid för vila och återhämtning. Hösten kommer med nya utmaningar för oss alla – och vi behöver tid för återhämtning och lite reflektion. Ha en skön sommar! ●



Tommy Wreeth är Transports förbundsordförande.

VÄRVA DIN KOMPIS

*Du som värvar en kompis får ett Superpresentkort värt 200 kronor.
Transports styrka som fackförbund att kunna förändra och påverka
börjar alltid hos dig. Scanna QR-koden eller besök transport.se
för att göra oss ännu starkare.*



Scanna & läs mer

TILLSAMMANS HAR VI KRAFTEN ATT FÖRBÄTTRA

